

ÜLEVAADE
EESTI OSALEMISEST EUROOPA
LIIDU KOHTU JA
EFTA KOHTU MENETLUSTES,
EESTI VASTU ALGATATUD
RIKKUMISMENETLUSTEST NING
THEMIS DIALOGUE'i
PÄRINGUTEST
AASTAL 2025

Välisministeerium
Juriidiline osakond
Euroopa Liidu õiguse büroo
2026

KOKKUVÕTE

Ülevaates käsitletakse Eesti seisukohtade kaitsmist Euroopa Liidu Kohtus (edaspidi *ELK*), Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni Kohtus (edaspidi *EFTA kohus*) ja Euroopa Komisjoni (edaspidi ka *komisjon*) algatatud rikkumismenetlustes ning THEMIS Dialogue'i päringuid aastal 2025.

Ajavahemikus 01.01.–31.12.2025 esitas Välisministeerium koostöös teiste ministeeriumide ja nende valitsemisala asutustega Eesti seisukohad kokku 44 menetluses (18 kohtumenetluses ja 26 rikkumismenetluses). 2024. aastal esitati Eesti seisukohad kokku 44 ja 2023. aastal 58 menetluses. Kokkuvõttes on toodud möödunud aasta olulisemad arvud ja suundumused, millele järgneb üksikasjalik kaasuspõhine ülevaade kõigist nimetatud menetlustest ja viimase viie aasta statistika.

Ülevaate on koostanud Välisministeeriumi juriidilise osakonna Euroopa Liidu õiguse büroo direktor ja Eesti esindaja ELK-s Merili Kriisa (637 7400), sama büroo jurist ja Eesti esindaja ELK-s Heli Hirsik ning juristid Margo Roasto ja Marika Toim-Moktefi. Statistilise osa on koostanud sama büroo spetsialist Katre Jaakson. Valdkonna eest vastutab Välisministeeriumi juriidiliste ja konsulaarküsimuste asekanstler Kerli Veski (637 7400).

Eesti seisukohtade kaitsmine ELK-s

ELK peamine eesmärk Euroopa Liidus (edaspidi *EL*) on kontrollida otseste hagide kaudu EL-i õigusaktide seaduslikkust ja liikmesriikide aluslepingutest tulenevate kohustuste täitmist ning tõlgendada eelotsusemenetlustes EL-i õigust. EL-i liikmesriik saab hagimenetlustes osaleda hageja, kostja või ühe poole nõuete toetuseks menetlusse astujana. Lisaks on liikmesriigil võimalus esitada seisukohad eelotsusemenetlustes või arvamuse andmise menetlustes. Eesti esitab menetlustes seisukohad üldjuhul siis, kui eelotsusetaotluse on esitanud Eesti kohus või kui kohtuotsus võib tingida vajaduse muuta Eesti õigusakte, rakenduspraktikat või mõjutada Eesti valitud lähenemisviisi EL-i õigusega reguleeritud valdkonnas.

Eesti ei esitanud 2025. aastal ELK-le ühtegi uut hagi. Euroopa Komisjon esitas Eesti vastu ühe hagi. Eesti astus menetlusse 5 uues hagimenetluses, 9 uues eelotsusemenetluses ja osales 3 kohtuistungil. Kokku esitas Eesti 2025. aastal kohtuasjades 18 seisukohta (14 kirjalikku seisukohta, 1 vasturepliigi ja 3 suulist seisukohta). 31.12.2025. aasta seisuga oli pooleli 27 Eesti osalusega ELK menetlust (neist 11 hagimenetlust ja 16 eelotsusemenetlust). ELK kaudu sai Välisministeerium 1 Eesti kohtutest esitatud eelotsusetaotluse (Rahapesu Andmebüroo) ning kokku on alates 2004. aastast Eesti kohtutest ELK-le esitatud 48 eelotsusetaotlust.

Endiselt saab oluliseks pidada piiravate meetmetega seotud kohtuasju, sest alates Venemaa agressioonist Ukraina vastu on EL vastu võtnud erinevaid piiravaid meetmeid, mida on hakatud kohtus vaidlustama. Eesti osaleb menetluses 6 pooleliolevas piiravaid meetmeid puudutavas kohtuasjas: C-440/24 P (Läti apellatsioon asjas Aven vs. nõukogu), C-441/24 P (Läti apellatsioon asjas Fridman vs. nõukogu), T-271/25 (Laliya Shipping vs. nõukogu), C-84/24 (EM SYSTEM), C-802/24 (Reibel) ning C-67/25 (Traugott Ickeroth). Lisaks on viimastel aastatel märgatavalt suurenenud ka Ungariga seotud kohtuasjade hulk, millest 2025. aasta lõpu seisuga oleme sekkunud

5 kohtuasja: C-769/22 (komisjon vs. Ungari), C-486/24 (Ungari vs. parlament ja nõukogu) ja T-457/24 (Ungari vs. nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu komitee), C-829/24 (komisjon vs. Ungari), T-452/25 (Ungari vs. nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu).

Eesti seisukohtade kaitsmine rikkumismenetlustes

Komisjon teeb EL-is muu hulgas järelevalvet EL-i õiguse ülevõtmise ja rakendamise üle. Kui komisjoni hinnangul liikmesriik emma-kumma vastu eksib, on tal õigus alustada kas EL-i õigusakti mitteõigeaegset ülevõtmist puudutavat rikkumismenetlust (mitteõigeaegse ülevõtmise rikkumismenetlus) või mittenõuetekohast ülevõtmist või rakendamist puudutavat rikkumismenetlust (sisuline rikkumismenetlus). Seejuures tuleb tähele panna, et komisjon võib mitteõigeaegse ülevõtmise rikkumismenetluse raames hinnata ilma seda lõpetamata ka ülevõtmismeetmete nõuetekohasust ehk viia läbi olemuslikult sisulist rikkumismenetlust. See võimaldab komisjonil taotleda ELK-lt kohe trahviotsust, mis tavakorras algatatavas sisulises rikkumismenetluses ei ole võimalik.¹

2025. aastal algatati Eesti vastu 13 uut direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist puudutavat rikkumismenetlust. Seda on mõnevõrra rohkem kui eelnevatel aastatel (2024. aastal algatati Eesti vastu 11 ja 2023. aastal samuti 11 mitteõigeaegse ülevõtmise rikkumismenetlust). Sisulisi rikkumismenetlusi algatas komisjon Eesti vastu 5, mida on vähem kui eelneval aastal (2024. aastal algatati Eesti vastu 6 ja 2023. aastal 9 sisulist rikkumismenetlust). 2025. aastal lõpetati 17 pooleliolevat rikkumismenetlust.

31.12.2025. aasta seisuga oli pooleli 44 Eesti vastu algatatud rikkumismenetlust, millest 23 on seotud direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmisega ja 21 mittenõuetekohase ülevõtmise või rakendamisega. Pooleliolevate menetluste arv on võrreldes eelnevate aastatega mõnevõrra kasvanud (2024. aasta lõpuks oli pooleli 43 ja 2023. aasta lõpuks 35 menetlust). Sealhulgas on pooleli üks kohtumenetlus Eesti vastu algatatud rikkumismenetluses.

THEMIS Dialogue'i (varasem EU Pilot) päringud

THEMIS Dialogue'i päringute eesmärk on anda liikmesriigile võimalus enne ametliku rikkumismenetluse alustamist vastata komisjoni küsimustele ja etteheidetele, et võimalikult kiiresti ja varases järgus leida lahendus võimalikele liidu õiguse rikkumistele. Kui varem tegi komisjon päringuid kõikide sisuliste rikkumismenetluste eel, siis nüüd kasutab ta seda süsteemi, kui võib arvata, et vastavus EL-i normidele õnnestuks saavutada sel viisil kiiremini kui ametliku rikkumismenetluse puhul.²

2025. aastal algatati Eesti suhtes 10 uut päringut, mis on mõnevõrra rohkem kui eelnevatel aastatel (2024. aastal 4 ja 2023. aastal 9 päringut). 2025. aastal lõpetati 8 pooleliolevat THEMIS Dialogue'i päringut. 31.12.2025. aasta seisuga oli Eesti suhtes avatud 14 päringut.

¹ Pikemalt II osa sissejuhatuses.

² Pikemalt III osa sissejuhatuses.

SISUKORD

KOKKUVÕTE	2
I OSA	5
EESTI OSALEMINE ELK JA EFTA KOHTU MENETLUSTES	5
1.1. OTSESED KOHTUASJAD.....	6
1.1.1. Kohtuasjad, kus Eesti on kostja (3).....	6
1.1.2. Kohtuasjad, kus Eesti on menetlusse astunud ühe poole nõuete toetuseks (10).....	7
1.2. EELOTSUSEMENETLUSED	11
1.2.1. Eelotsusemenetlused, mille on algatanud Eesti kohtud (8)	11
1.2.2. Teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsusemenetlused, milles Eesti on esitanud seisukohad (17).....	15
1.3. ARVAMUSED	23
II OSA	24
ÜLEVAADE EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSTEST	24
2.1. DIREKTIIVIDE MITTEÕIGEAEGNE ÜLEVÕTMINE	25
2.1.1. Pooleliolevad rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades (23)	25
2.1.2. Lõpetatud rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades (13)	30
2.2. SISULISED RIKKUMISMENETLUSED	32
2.2.1. Pooleliolevad sisulised rikkumismenetlused (21).....	32
2.2.2. Lõpetatud sisulised rikkumismenetlused (4)	38
III OSA	40
ÜLEVAADE THEMIS DIALOGUE’i PÄRINGUTEST	40
2025. aastal algatatud THEMIS Dialogue’i päringud.....	41
IV OSA	42
STATISTIKA	42
4.1. Statistika Eesti osalemise kohta ELK menetlustes	42
4.2. Statistika Eesti vastu algatatud rikkumismenetluste kohta	45
4.3. Statistika THEMIS Dialogue’i päringute kohta.....	46

I OSA

EESTI OSALEMINE ELK JA EFTA KOHTU MENETLUSTES

ELK koosneb kahest kohtust: Euroopa Kohus (edaspidi *EK*) ja Üldkohus. ELK-l on kolm peamist ülesannet: kontrollida hagimenetlustes EL-i õigusaktide seaduslikkust ehk kehtivust ja liikmesriikide aluslepingutest tulenevate kohustuste täitmist ning tõlgendada eelotsusemenetlustes EL-i õigust, et seda kohaldataks liidus ühetaoliselt. EL-i liikmesriik saab hagimenetlustes osaleda hageja, kostja või ühe poole nõuete toetuseks menetlusse astujana ja eelotsusemenetlustes seisukohtade esitajana.

Lisaks on liikmesriikidel, Euroopa Parlamendil, Euroopa Nõukogul ja komisjonil võimalus pöörduda ELK poole arvamuse taotlusega, et ELK hindaks, kas kavandatav välisleping vastab EL-i õigusele või kas liit või mõni tema institutsioonidest on pädev lepingut sõlmima. Nii nagu eelotsusemenetluse puhul on ka arvamuse andmise menetlusse võimalik sekkuda seisukoha esitajana.

Samuti saab liikmesriik esitada seisukohad EFTA kohtu arvamuse andmise asjades, mis sarnanevad menetluse poolest ELK eelotsusemenetlusega. Tegemist on eraldiseisva kohtuga, millel on jurisdiktsioon küsimustes, mis puudutavad kolmes EFTA riigis (Island, Liechtenstein ja Norra) Euroopa Majanduspiirkonna lepingu kohaldamist ja tõlgendamist.

Eesti esitas 2025. aastal ELK-le kohtuasjades kokku 18 seisukohta (14 kirjalikku seisukohta, 1 vasturepliigi ja 3 suulist seisukohta). 2025. aastal ei osalenud Eesti üheski EFTA kohtu arvamuse andmise asjas. Eesti puhul ei saa siiski pidada peamiseks menetlustes osalemise arvu, vaid seda, et Eestile olulistest asjades oleks Eesti seisukohad kohtule esitatud. Eelkõige tuleks esitada seisukoht asjades, kus eelotsus võib kaasa tuua vajaduse muuta Eesti õigusakte või nende rakenduspraktikat või mõjutada Eesti valitud lähenemisviisi EL-i õigusega reguleeritud valdkonnas.

Lisaks sõltub liikmesriigi eelotsusemenetlustes osalemise aktiivsus suuresti sellest, kui palju konkreetse liikmesriigi kohtud eelotsusetaotlusi EK-le esitavad. 2004. aastast on Eesti kohtud esitanud EK-le 48 eelotsusetaotlust (neist 24 Riigikohus, 6 Tartu Ringkonnakohus, 6 Tallinna Ringkonnakohus, 9 Tallinna Halduskohus, 1 Tartu Halduskohus, 1 Harju Maakohus ja 1 Tartu Maakohus). 2025. aastal esitasid Eesti kohtud 1 eelotsusetaotluse.

Järgnevalt on antud ülevaade kõigist 2025. aastal pooleliolevatest ja 2025. aastal lõpetatud Eesti osalusega kohtumenetlustest. Esimeses alajaotuses keskendutakse hagimenetlustele ja teises eelotsusemenetlustele. Iga ülevaates kajastatud kohtuasja kohta on esitatud vaidluse asjaolud, Eesti seisukoht ja viimane menetluse seis (suuline istung, kohtujuristi ettepanek või kohtuotsus) 2025. aasta lõpus. Seejuures on oluline mõista, et kohus ei ole menetluse jooksul tähtaegadega seotud ja kohtumenetluste erisuste tõttu ei saa ennustada järgmisi menetlusetappe ega nende saabumist.

1.1. OTSESED KOHTUASJAD

2025. aastal ei esitanud Eesti ELK-le ühtegi hagi. Eesti vastu esitas komisjon ühe hagi. Eesti astus menetlusse viies hagimenetluses ja menetlused jätkusid kohtuasjades, kus Eesti oli menetlusse astunud aastatel 2022–2025.

1.1.1. Kohtuasjad, kus Eesti on kostja (3)

1) C-154/23 Euroopa Komisjon vs. Eesti (vilepuhujad) – lõpetatud

Euroopa Komisjon esitas 13.03.2023 Eesti vastu hagi EK-le, kuna Eesti ei olnud tähtjaks üle võtnud direktiivi 2019/1937 (direktiiv liidu õiguse rikkumisest teatavate isikute kaitse kohta, nn vilepuhujate direktiiv). Direktiivi ülevõtmise tähtpäev oli 17.12.2021. Komisjon palus määrata Eestile Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) artikli 260 lõike 3 alusel põhisumma 600 eurot päevas kuni rikkumise lõppemise kuupäevani või kohtuotsuse tegemise kuupäevani selliselt, et minimaalne põhisumma oleks igal juhul 168 000 eurot. Karistusmaksiks palus komisjon määrata Eestile 2340 eurot päevas alates EK rikkumist tuvastava otsuse tegemise päevast kuni rikkumise kõrvaldamiseni.

Eesti vastas 26.05.2023 hagile, et ta ei vaidlusta asjaolu, et ta ei ole täitnud kohustust võtta vastu direktiivi järgimiseks vajalikke õigus- ja haldusnorme, ega ka seda, et ta ei ole nendest normidest komisjoni teavitanud. Eesti palus kohtul vähendada põhisumma ja karistusmaks suurust. Eesti andis 16.05.2024 kohtule teada, et direktiivi ülevõtmiseks vajalik seadus võeti Riigikogus vastu 15.05.2024 ja see jõustus 01.09.2024.

06.03.2025 tuvastas EK vilepuhujate direktiivi tähtjaks ülevõtmata jätmise ja määras Eestile rahalise karistusena põhisumma suurusega 500 000 eurot ja karistusmaks suurusega 1500 eurot päevas juhul, kui rikkumine kestab veel kohtuotsuse kuulutamise päeval, kuni ajani, mil liikmesriik on rikkumise lõpetanud.

2) C-577/23 Euroopa Komisjon vs. Eesti (ECN+) – lõpetatud

Euroopa Komisjon esitas 18.09.2023 Eesti vastu hagi EK-le, kuna Eesti ei olnud tähtjaks üle võtnud direktiivi 2019/1 (mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused, et tulemuslikumalt tagada konkurentsiniormide täitmine ja et tagada siseturu nõuetekohane toimimine, nn ECN+ direktiiv). Direktiivi ülevõtmise tähtpäev oli 04.02.2021. Komisjon palus määrata Eestile ELTL-i artikli 260 lõike 3 alusel põhisumma 600 eurot päevas kuni rikkumise lõppemise kuupäevani või kohtuotsuse tegemise kuupäevani selliselt, et minimaalne põhisumma oleks igal juhul 168 000 eurot. Karistusmaksiks palus komisjon määrata Eestile 5220 eurot päevas alates EK rikkumist tuvastava otsuse tegemise päevast kuni rikkumise kõrvaldamiseni.

Eesti vastas 29.11.2023 hagile, et ta ei vaidlusta asjaolu, et ta ei ole täitnud kohustust võtta vastu direktiivi järgimiseks vajalikke õigus- ja haldusnorme, ega ka seda, et ta ei ole komisjoni nendest normidest teavitanud. Eesti palus kohtul vähendada põhisumma ja karistusmaks suurust. Eesti teatas kohtule, et konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu on ette valmistatud ning valitsusele heakskiitmiseks esitatud.

23.01.2025 tuvastas EK, et kuna Eesti ei ole vastu võtnud õigusnorme, mis on vajalikud ECN+ direktiivi ülevõtmiseks, ega ole neist komisjoni teavitanud, siis on ta rikkunud direktiivi artiklist 34 tulenevaid kohustusi. EK määras Eestile rahalise karistusena põhisumma suurusega 400 000 eurot ja karistusmakse suurusega 3000 eurot päevas alates kohtuotsuse kuupäevast kuni ajani, mil liikmesriik on rikkumise lõpetanud.

3) C-57/25 Euroopa Komisjon vs. Eesti (viisamenetlus) – pooleliolev

Euroopa Komisjon esitas 29.01.2025 Eesti vastu hagi EK-le, kuna Eesti õiguses ei ole ette nähtud, et kolmanda riigi kodanik võib viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise ja viisa kehtetuks tunnistamise otsuse vaidlustada kohtus liidu õiguses määratletud tähenduses. Seega ei ole Eesti täitnud oma kohustusi, mis tulenevad Euroopa Liidu õigusest, eelkõige viisaeeskirjast.

Eesti vastas 11.04.2025 hagile, et nõustub komisjoni etteheidetega ja nende põhjendustega. Eesti andis teada, et välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu on Riigikogu menetluses. Eesti lisas, et kohtud hakkasid viisaasju menetlusse võtma pärast Riigikohtu Põhiseaduslikkuse Järelevalve Kolleegiumi 20.04.2021 kohtuasjas nr 5-20-10 tehtud otsust. Eesti andis EK-le 07.07.2025 vasturepliigis teada, et välismaalaste seaduse, halduskohtumenetluse seaduse ja riigilõivu seaduse muutmise seaduse võttis Riigikogu vastu 18.06.2025.

1.1.2. Kohtuasjad, kus Eesti on menetlusse astunud ühe poole nõuete toetuseks (10)

1) T-307/22 A2B Connect vs. Euroopa Liidu Nõukogu (piiravad meetmed) – lõpetatud

Kolm Madalmaade internetiteenuse pakkujat – A2B Connect BV, BIT BV ja Freedom Internet BV – esitasid 24.05.2022 Üldkohtule hagi, paludes tühistada nõukogu määruse nr 833/214 artiklis 2f sätestatud piirava meetme, millega keelati edastada Venemaa propaganda meediakanalite mis tahes sisu või võimaldada, hõlbustada või muul viisil toetada sellise sisu edastamist või levitamist. Hagejate väitel on see keeld äärmiselt lai ja eeldab selliste keerukate filtrite väljatöötamist, mis tunneksid ära ükskõik kus ja kelle avaldatud keelatud sisu. Samuti olid nad seisukohal, et piirav meede piirab hagejate sõna- ja teabevabadust ning kasutajate õigust teavet saada, sest vältida tuleb suure hulga sisu (millest kõik ei pruugi olla õigusvastane) kättesaadavust kasutajatele. Hagejad rõhutasid vajadust kaitsta sõnavabadust poliitilise kõne vallas, hoiduda sõnavabaduse väärtõlgenduse kaudu objektiivse ajakirjanduse määratlemisest ning vältida sellise teabe tsenseerimist, mis ei ole otseselt õigusvastane, ning edastamis- ja levitamiskeelu ülerakendamist.

Eesti esitas 06.01.2023 kirjaliku seisukoha, milles ta toetas nõukogu seisukohti. Eesti selgitas, et propagandakanalid on relvad Venemaa infosõjas. Kui Venemaal õnnestuks oma desinformatsiooni levitavate propagandakanalite abil lõhestada liikmesriikide ühiskondi ja kõigutada EL-i ühtsust Ukraina toetamisel, toetaks see agressiooneesmärkide saavutamist. Venemaa propagandakanalite puhul ei ole tegemist heauskse tegevusega, mille käigus on eksitud mõne vastutustundliku ajakirjanduse põhimõtte vastu, vaid süstemaatilise mõjutustegevusega, mille puhul ei üritatagi nendele põhimõtetele vastata rohkem kui näiliselt. Sõnavabaduse piirang on õigustatud. Eestis keelas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet juba enne piirava meetme kehtestamist mitme

propagandakanali edastamise, kuid liikmesriikide pädevate asutuste eraldiseisvate ja territoriaalselt piiratud mõjuga meetmete asemel on tarvis ühtset sekkumist terves liidus. Eesti kordas oma seisukohti suulisel istungil 10.07.2024.

Üldkohus otsustas 26.03.2025, et nõukogul oli õigus reguleerida teatud meediasisu osana liidu lähenemisviisist, et kehtestada piiravaid meetmeid vastuseks Venemaa tegevusele ja poliitikale, mis kahjustab Ukraina suveräänsust ja terviklikkust. Samuti leidis Üldkohus, et nõukogu on asjaomaseid piiravaid meetmeid piisavalt põhjendanud ja et need ei riku hagejate teabe edastamise vabadust, sest meetmetega kaasnevad piirangud on proportsionaalsed. Üldkohus otsustas ka, et hagejad ei saa tugineda oma teenuste kasutajate õigusele sõna- ja teabevabadusele, sest need õigused ei kuulu neile, ehk nad ei saa tugineda teiste isikute subjektiivsete õiguste rikkumisele. Üldkohus jättis hagi rahuldamata.

2) C-769/22 komisjon vs. Ungari (liidu väärtused) – pooleliolev

Komisjon esitas 19.12.2022 EK-le hagi Ungari vastu. Komisjon palus kohtul tuvastada, et Ungari seadus, mis näeb ette mitu keeldu ja piirangut seoses teadlikkuse suurendamisega sünnijärgsele soole vastavast identiteedist kõrvalekaldumistest või meditsiinilisest soolisest üleminekust (nn soo muutmisest) või homoseksuaalsusest, on vastuolus EL-i õigusega, sealhulgas EL-i põhiväärtustega, nagu inimväärikuse austamine, võrdsus, vähemuste õiguste austamine ja mittediskrimineerimine.

Eesti esitas oma seisukohad 19.11.2024 toimunud suulisel istungil koos 12 teise liikmesriigiga (komisjoni toetuseks astus menetlusse kokku 16 liikmesriiki). Eesti leidis, et arvestades Euroopa pinnale jõudnud sõda on ühiselt kokku lepitud väärtustest kinnipidamine eriti oluline. Ungari vaidlusaluse seaduse kohaselt käsitatakse LGBTIQ inimesi ohuna ühiskonnale samaväärselt pedofiiliaga, stigmatiseerides nii tervet ühiskonnarühma. Seetõttu nõustus Eesti komisjoniga, et EL-i õiguse rikkumine Ungari poolt on tõsine, süsteemne ja struktuurne, mistõttu Ungari on lisaks EL-i teisese õiguse sätetele rikkunud ka EL-i põhiväärtusi sisaldavat Euroopa Liidu lepingu (edaspidi ELL) artiklit 2.

05.06.2025 esitas kohtujurist ettepaneku, milles leidis, et Ungari on rikkunud EL-i õigust, sh liidu väärtusi sisaldavat ELL-i artiklit 2. Vaidlusalused õigusnormid kalduvad oluliselt kõrvale inimõigusi austavast konstitutsioonilise demokraatia mudelist. Kohtujurist leidis, et lugupidamatus mõne ühiskonnarühma vastu ja nende marginaliseerimine on n-ö punane joon selliste väärtuste puhul nagu võrdsus, inimväärikus ja inimõiguste austamine. Kohtujuristi hinnangul rikub Ungari seadus teenuste osutamise vabadust, elektroonilise kaubanduse direktiivi, teenuste direktiivi, audiovisuaalmeedia teenuste direktiivi ja isikuandmete kaitse üldmääruse sätteid, samuti mitut EL-i põhiõiguste hartas sätestatud õigust, nagu õigust inimväärikusele, era- ja perekonnaelu austamise põhimõtet, isikuandmete kaitse põhimõtet, sõna- ja teabevabadust ning diskrimineerimise keeldu.

3) C-440/24 P ja C-441/24 P Läti Vabariigi apellatsioonkaebused kohtuasjades T-301/22 Aven vs. nõukogu ja T-304/22 Fridman vs. nõukogu (piiravad meetmed) – pooleliolev

Läti esitas 20.06.2024 apellatsioonkaebused Üldkohtu 10.04.2024. aasta otsuste peale kohtuasjades T-301/22 Aven vs. nõukogu ja T-304/22 Fridman vs. nõukogu. Vaidlustatud

kohtuotsustes tühistas Üldkohus osaliselt Petr Avenit ja Mikhail Fridmanit puudutavad piiravad meetmed seoses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust kahjustava või ohustava tegevusega. Läti leidis, et Üldkohus on rikkunud õigusnormi, eirates omaenda väljakujunenud kohtupraktikat nõukogu esitatud tõendite hindamise küsimuses ja on neid tõendeid moonutanud. Eesti esitas 17.12.2024 kirjalikud seisukohad, milles toetas Läti nõudeid.

30.10.2025 esitas kohtujurist ettepaneku, milles leidis, et hagi on vastuvõetav, kuid põhjendamatu, mistõttu tuleb Läti apellatsioonkaebused rahuldamata jätta. Kohtujurist analüüsis nõukogu otsuse 2014/145 ja määruse 269/2014 kriteeriume a ja d. Kohtujurist leidis, et kuigi on enam kui tõenäoline, et Aven ja Fridman saavutasid oma majandusliku edu Venemaa režiimi ja seega ka Putini toetamisel abil, ei võimalda nende kriteeriumide sõnastus üksnes nende staatusest oligarhina järeldada Venemaa režiimi toetust. Üldkohus ei rikkunud õigusnormi, kui ta ei pidanud asjaolu, et isikud ei olnud end Venemaa režiimist distantseerunud, režiimi toetuseks. Samuti ei muutnud kohtujuristi arvates konteksti arvesse võtmine asjaolu, et enne Krimmi annekteerimist ja Ukraina destabiliseerimist toimunud sündmused ei saa kriteeriumi d puhul arvesse võtta.

4) C-486/24 Ungari vs. Euroopa Parlament ja nõukogu (meediateenused) – pooleliolev

Ungari esitas 10.07.2024 EK-le hagi Euroopa meediavabaduse määruse täielikuks või osaliseks tühistamiseks. Hagi põhjenduseks väitis Ungari, et määruse õiguslik alus ei ole nõuetekohane. Samuti leidis Ungari, et määruse vastuvõtmisega on rikutud subsidiaarsuse, proportsionaalsuse, õiguskindluse ja õigusselguse põhimõtteid.

Eesti esitas 22.04.2025 EK-le seisukoha, milles leidis, et hagi tuleb jätta rahuldamata, ning toetas Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukohti. Eesti hinnangul on Euroopa meediavabaduse määрус vajalik vaba meediaturu toimimise tagamiseks.

5) T-457/24 Ungari vs. nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu komitee (Ukraina abimeetmed) – pooleliolev

Ungari esitas 30.08.2024 nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu komitee vastu hagi, milles palus Üldkohtul tühistada Euroopa rahutagamisrahastu komitee 21.06.2024. aasta otsus, mis käsitleb Ukraina relvajõududele sõjalise toetuse andmiseks ette nähtud abimeetmeid. Ungari leidis, et Euroopa rahutagamisrahastu komitee otsustas ebaõigesti, et Ungari ei saa 21.06.2024. aasta otsuse hääletamisest osa võtta, kuna teda ei loeta panustavaks liikmesriigiks.

Eesti esitas 15.09.2025 Üldkohtule seisukoha, milles toetas nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu komitee seisukohti. Eesti palus jätta Ungari hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või alternatiivselt jätta hagi põhjendamatu tõttu rahuldamata. Eesti leidis, et seoses hääletamisega Euroopa rahutagamisrahastu komitees ei ole rikutud ELL-i artikli 31 lõiget 1. Liikmesriigid, kes on hääletamisest konstruktiivselt hoidunud, ei peaks saama takistada edasisi selle otsusega seotud otsuseid.

6) C-829/24 komisjon vs. Ungari (suveräänsuse kaitse seadus) – pooleliolev

Komisjon esitas 04.12.2024 Ungari vastu hagi, milles palus EK-l tuvastada, et Ungari on 2023. aasta seadusega riikliku suveräänsuse kaitse kohta rikkunud EL-i õigust, sh mitut põhiõigust, mis on pluralistliku ja demokraatliku ühiskonna alussambad. Nimelt on Ungari loonud ulatuslike uurimisvolitustega riikliku ameti, mille tegevus on suures osas kohtuliku kontrolli alt väljas. Komisjoni sõnul on Ungari muu hulgas rikkunud teenuste osutamise vabadust ja teenuste direktiivi, e-kaubanduse direktiivi, isikuandmete kaitse üldmäärust, asutamisevabadust, kapitali vaba liikumist, sõnavabadust, ühinemisevabadust, õigust era- ja perekonnaelu austamisele ning enese mittesüüdamise põhimõtet.

Eesti esitas 30.04.2025 EK-le seisukoha, milles toetas komisjoni seisukohti. Eesti leidis, et vaidlusalune seadus kujutab ohtu Euroopa põhiväärtustele ja kodanikuühiskonna vabadustele Ungaris. Kohtuasjas toimus 16.09.2025 istung.

7) T-271/25 Laliya Shipping vs. nõukogu (varilaevastik) – pooleliolev

Laliya Shipping esitas 25.04.2025 Üldkohtule hagi, milles palus tühistada aluse MT Eventin kandmise nõukogu määruse (EL) nr 833/2014 lisasse, kus loetletakse laevad, millele kohaldatakse piiravaid meetmeid. Hageja leidis, et tema laeva kandmine sellesse loetellu toimus põhjuseta, kuna laeva puhul ei ole täidetud sanktsioonidega hõlmamise kriteeriumid, eelkõige ei ole selle laevaga kunagi plaanitud transportida Euroopa Liitu sanktsioneeritud naftatooteid ja laev ei vasta Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) peaassamblee „varilaevastiku“ määratlusele.

Eesti esitas 03.11.2025 Üldkohtule seisukoha, milles toetas nõukogu seisukohti. Eesti leidis, et laeva puhul on täidetud sanktsioonidega hõlmamise kriteeriumid.

8) T-452/25 Ungari vs. nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu (Ukraina abimeetmed) – pooleliolev

Ungari esitas 06.05.2025 nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu vastu hagi, milles palus Üldkohtul tühistada Euroopa rahutagamisrahastu komitee 26.02.2025. aasta otsus, mis käsitleb Ukraina relvajõududele sõjalise toetuse andmiseks ette nähtud abimeetmeid (teine osamakse).

Eesti esitas 08.10.2025 Üldkohtule menetlusse astumise taotluse. 09.10.2025 teatas Üldkohus, et menetlus on peatatud.

9) C-560/25 Euroopa Parlament vs. nõukogu (SAFE määrus) – pooleliolev

Euroopa Parlament esitas 20.08.2025 nõukogu vastu hagi, milles palus tühistada nõukogu 27.05.2025. aasta määrus 2025/1106, millega luuakse rahastamisvahend „Euroopa julgeolekumeetmed (SAFE) Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks“. Euroopa Parlamendi väitel põhineb vaidlustatud akt väärtelt ELTL-i artiklil 122 (erakorralised meetmed).

Eesti esitas 13.11.2025 EK-le menetlusse astumise taotluse sooviga astuda menetlusse nõukogu toetuseks.

10) T-271/25 De Capitani vs. komisjon (dokumentide avalikustamine) – pooleliolev

De Capitani esitas 12.09.2025 Üldkohtule komisjoni vastu hagi, milles palus tühistada komisjoni 02.07.2025. aasta vaikumisi otsus jätta vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1049/2001 (üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele) artiklile 8 rahuldamata kordustaotlus juurdepääsu saamiseks Euroopa varjupaiga- ja rändeleppega seotud riiklikele rakenduskavadele, mis on sätestatud määruse (EL) 2024/1351 artiklis 84 „Üleminekumeetmed“.

Eesti esitas 16.12.2025 Üldkohtule menetlusse astumise taotluse sooviga astuda menetlusse komisjoni toetuseks.

1.2. EELOTSUSEMENETLUSED

Alates 2004. aastast on Eesti kokku esitanud seisukohad 210 eelotsusemenetluses. Järgnevalt käsitletakse esmalt 2025. aastal algatatud ja lõpetatud kohtuasju, milles eelotsust on taotlenud Eesti kohus ja Eesti on esitanud seisukohad. Seejärel on välja toodud teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsusemenetlused, milles Eesti on esitanud seisukohad.

1.2.1. Eelotsusemenetlused, mille on algatanud Eesti kohtud (8)

1) C-629/23 Eesti Suurkiskjad (liigi kaitsestaatus) – lõpetatud

Keskkonnaamet kehtestas 2020/2021. jahiaastaks hundi küttimismahuks Eestis esimese osana 140 isendit. MTÜ Eesti Suurkiskjad esitas kaebuse selle otsuse õigusvastasuse tuvastamiseks. Kaebaja väitis, et kuna hundi kaitsestaatus ei ole Eestis soodne, siis on 140 hundi küttimine vastuolus looduskaitseseaduses ja loodusdirektiivis kehtestatud liigikaitseliste eesmärkidega. Riigikohus esitas EK-le eelotsusetaotluse ja küsis, milliseid kriteeriume peab liikmesriik loodusdirektiivi järgi liigi soodsa kaitsestaatus määratlemisel arvesse võtma. Samuti soovis Riigikohus teada, kas liigi piirkondlik populatsioon Eestis, mis on Rahvusvahelise Looduskaitseliidu (IUCN) punase nimestiku kriteeriumide alusel kvalifitseeritud ohustatuse kategooriasse „ohualdis“, saab olla loodusdirektiivi mõttes soodsas kaitsestaatuses.

Eesti esitas 14.03.2024 EK-le seisukoha, et liigi soodsa kaitsestaatus määratlemise aluseks on liigi Eesti populatsioon. Kaitsemeetmete planeerimisel tuleb aga hundi puhul arvesse võtta ka liigi Balti populatsiooni. Samuti selgitas Eesti, miks liigi ohustatuse hindamine IUCN-i metoodika alusel ja liigi kaitsestaatus hindamine loodusdirektiivi nõuete alusel võib viia erinevate tulemusteni. Eesti kordas oma seisukohti suulisel istungil 06.11.2024.

EK otsustas 12.06.2025, et liigi kaitsestaatus tuleb kõigepealt hinnata kohalikul ja riigi tasandil. Kaitsestaatus hindamisel võivad siiski asjakohased olla ka teistes liikmesriikides või isegi kolmandates riikides selle liigi populatsioonide kohta käivad andmed. Eelkõige on see tähtis sellise kaitstud loomaliigi puhul nagu hunt, kellel on lai looduslik levila. Seejuures ei välista liigi klassifitseerimine IUCN-i kategooriasse „ohualdis“ riiklikul tasandil, et selle liigi kaitsestaatus asjaomase liikmesriigi territooriumil saab siiski pidada soodsaks, kui loodusdirektiivis ette nähtud soodsa kaitsestaatus kumulatiivsed tingimused on täidetud.

2) C-745/23 Alenopik (valuuta konverteerimine) – lõpetatud

Eestisse sisenesisid isikud, kellel oli kaasas 500 000 Ukraina grivnat. Nad oleksid pidanud selle raha Eestisse sisenemisel deklareerima, kui selle väärtus ületab 10 000 eurot. Eesti toll tuvastas, et sisenemise päeval oli selle väärtuseks veidi üle 12 000 euro, trahvis neid ja konfiskeeris raha. Isikud kaebasid otsuse kohtusse, sest leidsid, et selle väärtus jäi alla 10 000 euro. Riigikohus küsis EK-lt, millise vahetuskursi alusel tuleb tuvastada isikul liitu sisenedes või liidust väljudes kaasas oleva sularaha väärtus määruse 2018/1672 alusel, kui Euroopa Keskpank selle vääringu vahetuskurssi ei avalda.

Eesti esitas 28.03.2024 EK-le seisukoha, et sularaha väärtuse tuvastamisel määruse 2018/1672 artikli 3 lõike 1 mõttes tuleb lähtuda määruse nr 952/2013 (liidu tolliseadustik) sätetest valuuta konverteerimise kohta, mis annavad liikmesriigile õiguse määrata ise kindlaks kasutatav vahetuskurss, täpsustamata, millises vormis seda teha tuleb.

EK otsustas 30.04.2025, et kuna üheski määruse 2018/1672 sättes ei ole täpsustatud vahetuskurssi, mida tuleb kohaldada sellise summa väärtuse tuvastamiseks eurodes, on selle vahetuskursi kindlaksmääramine liikmesriikide ülesanne. Liikmesriik peab siiski oma pädevust teostama viisil, mis säilitab määrusega kehtestatud sätete soovitava toime ja austab isikutele liidu õiguskorrast tulenevaid õigusi.

3) C-784/23 Voore Mets ja Lemeks Põlva (raietööde peatamine lindude pesitsusajal) – lõpetatud

Keskkonnaamet peatas 2021. aasta mais ajutiselt OÜ Voore Mets ja AS Lemeks Põlva raietööd, sest nendega kaasnes reaalne oht häirida lindude pesitsemist ja hävitada linnupesi. Mõlemad ettevõtjad esitasid kohtusse kaebuse. Riigikohus esitas EK-le eelotsusetaotluse ja küsis, kas EL-i õigusega on kooskõlas, et lindude pesitsemise kaitseks peatatakse kinnistul raietööd, kuigi raietegevuse eesmärk ei ole lindude tapmine ega nende pesade kahjustamine ning kinnistul ei ole kindlaks tehtud ebasoodsas seisundis olevate linnuliikide pesitsemist.

Eesti esitas 19.04.2024 EK-le seisukoha, et raietööde tegemisega lindude pesitsusajal linnurohketes metsatüüpides kaasneb tahtlik lindude tapmine ja nende pesade häirimine, mistõttu raietööde peatamine sellel ajal on põhjendatud. Seejuures ei ole keelu kohaldamiseks vaja kindlaks teha ebasoodsas seisundis olevate linnuliikide isendite pesitsemist raialal. Eesti kordas oma seisukohti suulisel istungil 11.12.2024.

EK otsustas 01.08.2025, et kui inimtegevuse tagajärjeks on lindude tapmine või pesade hävitamine, siis võib selle tegevuse keelata sõltumata sellest, milline on selle inimtegevuse mõju asjaomaste linnuliikide üldisele arvukusele. EK lisas, et kui lindude pesitsemise ajal tehakse linnurohkes metsas lage- ja harvendusraiet, siis mööndakse sellega võimalust, et linde sel ajal tapetakse või pesi hävitatakse. Seega võib sellise metsaraiega kaasnevad toimingud keelata, ilma et oleks kindlaks tehtud ebasoodsas kaitsestaatuses olevate linnuliikide isendite pesitsemist raialal.

4) C-219/24 Tallinna linn (vaktsineerimiskohustus) – lõpetatud

Hagejad töötasid kiirabis väljakutsetega seotud ametikohtadel (operatiivtöötajad). Pärast COVID-19 pandeemia väljakuulutamist kinnitas Tallinna kiirabi (kostja) töökeskkonna riskianalüüsi, milles nähti viirusesse nakatumise ohu vähendamiseks ja riskide maandamiseks muu hulgas ette töötajate vaktsineerimine. Samuti muutis kostja kiirabitöötajate ametijuhendeid, sätestades töötamise eelduseks vaktsineerituse, ja andis hagejatele tähtaja vaktsineerimiseks või selle vastunäidustuse tõendi esitamiseks. Lisaks hoiatas kostja kiirabitöötajaid, et tõendi esitamata jätmise korral võidakse tööleping üles öelda. Kuna hagejad ei esitanud vajalikke tõendeid, siis öeldi nende töölepingud erakorraliselt üles. Hagejad vaidlustasid töölepingute erakorralise ülesütlemise. Riigikohus küsis EK-lt, kas regulatsioon, mille kohaselt tööandjal on õigus kohustada ennast vaktsineerima bioloogilistest ohuteguritest ohustatud töötajaid, kellega tööandjal on kehtiv töösuhe, on kooskõlas direktiivide 2000/54 ja 89/391 ning EL-i põhiõiguste hartaga.

Eesti esitas 12.07.2024 EK-le seisukoha, et direktiive 2000/54 ja 89/391 tuleb tõlgendada nii, et nendega on kooskõlas regulatsioon, mille kohaselt tööandjal on õigus kohustada bioloogilistest ohuteguritest ohustatud töötajaid ennast vaktsineerima.

EK otsustas 12.06.2025, et direktiividega 89/391 ja 2000/54 ei soovinud EL-i seadusandja määratleda tingimusi, mille alusel on liikmesriikidel õigus näha ette selline vaktsineerimiskohustus, nagu on kõne all põhikohtuasjas. Mõlema direktiiviga sätestatakse siiski üksnes miinimumnõuded töötajate ohutuse ja tervise kaitseks. Seega vaktsineerimiskohustuse kehtestamine, kuna see lisandub tööandja kohustusele võimaldada vaktsineerimist, ei mõjuta nimetatud direktiivide toimet. Järelikult ei ole sellised riigisisesed normid vastuolus nende direktiividega.

5) C-398/24 Pome (kohtualluvuse kokkuleppe kehtivus) – lõpetatud

Põhikohtuasja hageja ja kostja ostsid Portugalis kaasomanikena korteri. 2022. aastal leppisid nad kokku, et hageja annab oma ½ suuruse kaasomandi osa korterist kostja omandisse ja kostja tunnistab ½ suuruse osa saamise eest hageja ees 150 000 euro suurust võlga. Lisaks leppisid nad kokku, et kokkuleppega seotud vaidlused lahendatakse Harju Maakohtus Eestis. 2023. aastal esitas hageja Harju Maakohtule hagi võla sissenõudmiseks kostjalt. Eestis kehtiva õiguse järgi on selline kohtualluvuse kokkuleppe tühine, sest vaidlus ei ole seotud poolte majandus- või kutsetegevusega. Riigikohus esitas seetõttu EK-le eelotsusetaotluse, milles küsis, kas Brüsseli I määruse järgi peab liikmesriigi kohus kohtualluvuse kokkuleppe sisulise kehtivuse hindamisel arvesse võtma ka riigisiseses õiguses kohtualluvuse kokkulepete suhtes kehtestatud piiranguid.

Eesti esitas 19.09.2024 EK-le seisukoha, et Brüsseli I määruse järgi ei saa liikmesriigi kohus kohtualluvuse kokkuleppe sisulise kehtivuse hindamisel kohaldada riigisiseses õiguses kohtualluvuse kokkulepete suhtes kehtestatud isikulisi piiranguid. See tähendab, et kahe füüsilise isiku vahel sõlmitud kohtualluvuse kokkuleppe on Brüsseli I määruse alusel kehtiv, isegi kui riigisiseses õiguse järgi on selline kohtualluvuse kokkuleppe tühine.

EK otsustas 30.10.2025, et Brüsseli I määruse järgi on kohtualluvuse kokkuleppe tühine, kui esinevad puudused tahteavalduses, nagu eksimus, ebaaus käitumine, vägivald või teovõimetus.

EK hinnangul satuks aga liidu õigusega kehtestatud kohtualluvuse reeglitega tagatud õiguskindlus ohtu, kui liikmesriigi seadusandjal oleks võimalik kehtestada kohtualluvuse kokkulepetele täiendavaid tingimusi, mis on eelkõige seotud asjaomaste poolte tegevuse laadiga. Seega jõudis Euroopa Kohus sisuliselt järeldusele, et põhihohtuasjas esitatud hagi allub Eesti kohtule.

6) C-354/24 Elisa Eesti (sideettevõtja kohustus taotleda riist- ja tarkvarale kasutusluba) – pooleliolev

Elisa Eesti AS esitas Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (edaspidi TTJA) taotluse kasutusloa saamiseks Elisa sidevõrgus olemasolevale Huawei 2G–4G riist- ja tarkvarale ning alates 01.06.2022 Elisa sidevõrgus kasutusele võetud Huawei 5G riist- ja tarkvarale. TTJA väljastas oma otsusega 5G funktsionaalsuse jaoks kasutusloa kuni 31.12.2025 ja 2G–4G funktsionaalsuse jaoks kuni 31.12.2029. TTJA viitas oma otsuses Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni küberjulgeoleku nõukogu otsusele, mille kohaselt ohustab kaebaja riist- ja tarkvara riigi julgeolekut. Elisa Eesti esitas Tallinna Halduskohtule kaebuse nii Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni küberjulgeoleku nõukogu otsuse kui ka TTJA otsuse peale. Tallinna Halduskohus küsis EK-lt mitu eelotsuse küsimust, muu hulgas kas kõnealused riigisisised õigusnormid kuuluvad direktiivi 2018/1972 kohaldamisalasse ja kas selliste piirangute kehtestamine on liikmesriigi ainupädevuses.

Eesti esitas 30.09.2024 EK-le seisukoha, mille kohaselt kõnealused riigisisised õigusnormid kuuluvad küll direktiivi 2018/1972 kohaldamisalasse, kuid ei ole selle ega muude EL-i õigusnormidega vastuolus. Eesti kaitses oma seisukohta 11.11.2025 toimunud suulisel istungil.

7) C-438/24 Erakond Eestimaa Rohelised (EP valimiste kautsjon) – pooleliolev

Vabariigi Valimiskomisjon otsustas 09.04.2024 jätta sama aasta suvel toimunud Euroopa Parlamendi valimistel registreerimata seitse Erakonna Eestimaa Rohelised kandidaati, kuna erakond ei tasunud nende eest kautsjonit. Erakond Eestimaa Rohelised esitas Riigikohtule Vabariigi Valimiskomisjoni otsuse peale kaebuse. Riigikohus esitas EK-le eelotsuse küsimuse, kas kohustus tasuda Euroopa Parlamendi valimistel osalemiseks kautsjon, mille suurus on viis kehtestatud kuupalga alammäära iga registreerimiseks esitatud isiku kohta ja 45 kehtestatud kuupalga alammäära erakonna täisnimekirja kohta, on vastuolus EL-i põhiõiguste hartaga.

Eesti esitas 23.10.2024 EK-le seisukoha, mille kohaselt kõnealuse kautsjoni tasumise kohustus ei ole vastuolus EL-i põhiõiguste hartaga. Samuti leidis Eesti, et kautsjoni kehtestamine Euroopa Parlamendi valimistel osalemiseks on liikmesriikide pädevuses. Eesti kaitses oma seisukohti 03.07.2025 toimunud suulisel istungil.

13.11.2025 tegi kohtujurist ettepaneku, milles leidis, et kuigi valimismenetlus on liikmesriikide pädevuses, rakendatakse riigisiseste õigusnormidega liidu õigust. Seega on EL-i põhiõiguste harta kohaldatav ning tuleb hinnata, kas riigisisised õigusnormid on proportsionaalsed. Kohtujuristi arvamuse kohaselt ei ole kautsjoninõue sobiv heidutamaks mittetõsiseltvõetavaid kandidaate, kuid on sobiv selleks, et vähendada kaotsiminevate häälte arvu ja tagada valitud organi suurem esinduslikkus. Sellise kautsjoni suurus ja tagasimaksmise künnis ei tohiks olla ülemäära koormavad ega takistada uute erakondade ja poliitiliste ideede teket. Valitsustele tuleb jätta sobiva

lahenduse valimisel ulatuslik kaalutlusruum. Liikmesriigi kohtu ülesanne on hinnata, kas saavutatud on sobiv tasakaal.

8) C-222/25 Rahapesu Andmebüroo (andmesubjekti õigus andmetega tutvuda) – pooleliolev

Kaebaja palus Rahapesu Andmebürool (edaspidi *RAB*) teada anda, kas tema kohta on esitatud Eesti või välisriigi krediitdiasutusele teavet, milles on viidatud rahapesu kahtlusele. *RAB* vastas, et ei saa sellist teavet avaldada. Kaebaja pöördus kohtusse. Riigikohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, milles küsis, kas isikuandmete töötlemisele *RAB*-i poolt kohaldub isikuandmete kaitse üldmäärus (edaspidi *IKÜM*) või õiguskaitseasutuste direktiiv. Samuti soovis Riigikohus teada, kas liidu õigusega on kooskõlas Eestis kehtiv rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse säte, mis annab *RAB*-i juhile õiguse piirata andmesubjekti õigusi ning mille puhul andmesubjekti õiguste piiramise eesmärk, tingimused ning ajaline ja ruumiline ulatus avalduvad koostoimes teiste, sealhulgas madalamal seisvate õigusnormidega.

Eesti esitas 16.07.2025 EK-le seisukoha, mille kohaselt isikuandmete töötlemisele *RAB*-i poolt võib kohalduda nii *IKÜM* kui ka õiguskaitseasutuste direktiiv. Vastus sellele küsimusele sõltub sellest, kas *RAB*-i ülesande täitmine kuulub konkreetsel juhul õiguskaitseasutuste direktiivi kohaldamisalasse või mitte. Eesti selgitas veel, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse säte, mis annab *RAB*-i juhile õiguse piirata andmesubjekti õigusi, on kooskõlas liidu õigusega. 03.11.2025 esitas Eesti EK-le taotluse suulise istungi korraldamiseks.

1.2.2. Teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsusemenetlused, milles Eesti on esitanud seisukohad (17)

1) C-241/22 DX (side tehniliste andmete säilitamine) – lõpetatud

Madalmaade kohus küsis EK-lt, kas EK varasemates otsustes kasutatud mõisted „raske kuritegu“ ja „raske kuritegevus“ on liidu õiguse autonoomsed mõisted. Samuti soovis Madalmaade kohus teada, kas uurimisasutusele võib anda juurdepääsu elektroonilise side ettevõtja säilitatud side tehnilistele andmetele ka siis, kui andmete taotlemise eesmärk ei ole võitlus raske kuritegevusega, kuid juurdepääsu andmisega riivatakse isiku põhiõigusi vaid vähesel määral.

Eesti esitas 05.08.2022 EK-le seisukoha, milles jäi põhijoontes varasemates side tehniliste andmete säilitamist ja kasutamist puudutavates kohtuasjades esitatud seisukoha juurde. Eesti on varem leidnud, et liikmesriikide pädevuses on kehtestada õigusnormid, mis näevad ette, millal võib säilitatud side tehnilisi andmeid kriminaalmenetluses kasutada. Liikmesriikidel tuleb siiski kehtestada säilitatud side tehniliste andmete kasutamisele juurdepääsupiirangud, mis tagaksid isikute põhiõiguste piisava kaitse. Kõnealuses asjas selgitas Eesti, et mida suurem on side tehniliste andmete kasutamisega kaasnev põhiõiguste riive, seda kaalukam peab olema kaitstav õigushüve ehk seda raskem peab olema menetletav kuritegu. Seejuures on iga liikmesriigi pädevuses määrata, milliseid kuritegusid loetakse konkreetses liikmesriigis rasketeks kuritegudeks.

12.06.2024 otsustas EK menetluse peatada. 03.04.2025. aasta määrusega kustutati kohtuasi registrist, kuna eelotsusetaotlus võeti tagasi.

2) C-247/23 Deldits (sooandmed) – lõpetatud

Isik taotles Ungaris oma sooandmete parandamist. Ungari kohus palus EK-l tõlgendada isikuandmete kaitse üldmäärust ja selgitada, milliseid tõendeid peab isik esitama, kui ta taotleb oma sooandmete parandamist riiklikus registris.

Eesti esitas 04.08.2023 EK-le seisukoha, et liikmesriigid peavad küll riigisisese õigusega kehtestama menetluse, mille käigus sugu muutnud isikul on võimalik taotleda sooandmete parandamist, kuid isikuandmete kaitse üldmäärus ei täpsusta, milliseid tõendeid peab isik sellise taotluse põhjendamiseks esitama. Eesti hinnangul reguleerib taotluse põhjendamiseks vajalike kohustuslike tõendite esitamist seega liikmesriigi õigus.

13.03.2025 otsustas EK, et isikuandmete kaitse üldmäärust tuleb tõlgendada nii, et see kohustab avalikku registrit pidavat liikmesriigi ametit parandama füüsilise isiku sooidentiteeti puudutavad ebaõiged isikuandmed. Selleks võib liikmesriigi asutus nõuda andmete parandamist taotlevalt isikult asjakohaseid ja piisavaid tõendeid, mida võib temalt mõistlikult nõuda, et tõendada andmete ebaõigsust. Liikmesriik ei või aga haldustavas mingil juhul seada selle õiguse kasutamise tingimuseks tõendite esitamist selle kohta, et sugu on muudetud kirurgiliselt.

3) C-517/23 Apothekerkammer Nordrhein (ravimite reklaam) – lõpetatud

Madalmaade postimüügiapteek pakkus Saksamaal asuvatele klientidele eri sooduskampaaniatega retseptiravimeid. Klientidele lubati määramata retseptiravimite ostmisel rahalise väärtusega kuponge, hotellikuponge, allahindlust järgmisteks ostudeks ja ka kohest allahindlust retseptiravimi tellimisel. Saksamaa kohus küsis EK-lt, kas apteegi kogu retseptiravimite tootevaliku kaugmüügi edendamine selliste sooduskampaaniatega on liidu õiguse järgi lubatud.

Eesti esitas 24.11.2023 EK-le seisukoha, et ka siis, kui pakkumises osutatakse retseptiravimitele üldiselt, nimetamata konkreetseid tooteid, on tegemist retseptiravimite müügi suurendamise eesmärgil avalikustatud teabega ehk retseptiravimite reklaamiga. Eesti leidis, et igasugune retseptiravimite reklaamimine kingituste või allahindlustega peab ravimite mõistliku kasutamise eesmärgil olema keelatud.

EK otsustas 27.02.2025, et apteekide sooduskampaaniaid, mis lubavad kõikide retseptiravimite ostmisel kohe hinnaalandust, ei saa pidada ravimite reklaamimiseks. Küll aga on ravimite reklaamimisega tegemist siis, kui tarbijale pakutakse ostu tegemisel ostukuponge käsimüügiravimite ning tervise- ja hooldustoodete hilisemaks ostmiseks. Selline kampaania võib juhtida tarbija tähelepanu kõrvale ravimi võtmise vajaduse objektiivselt hindamiselt ning ergutada ravimi ebamõistlikku ja ülemäära kasutamist. Seetõttu jõudis EK järeldusele, et liikmesriik võib keelata retseptiravimite reklaamikampaaniaid selliste reklaamkingituste abil, mis kujutavad endast käsimüügiravimite hilisemal ostmisel kasutatavaid kuponge konkreetse rahasummaga või protsentuaalse allahindlusega.

4) C-635/23 WBS GmbH (Euroopa uurimismäärus) – lõpetatud

Lätis alustati kriminaalmenetlust seoses kahtlustusega kelmuses suures ulatuses. Uurimise käigus selgus, et on vaja läbi otsida ettevõtjate Berliinis asuvad äriruumid. Pädev asutus taotles selleks eeluurimiskohtunikult luba, mille kohus andis, ja koostas Euroopa uurimismääruse, mille kinnitas Läti prokuratuur. Berliini prokuratuur sai Berliini kohtult loa teha läbiotsimine, mille tulemusel koguti arvukalt tõendeid. Ettevõtjad vaidlustasid tõendite kogumise, väites, et tõendid on kogutud ebaseaduslikult, sest uurimismäärust ei koostanud kohus. Saksamaa kohus soovis teada, kas Euroopa uurimismäärust võib väljastada muu pädev asutus direktiivi 2014/41 tähenduses.

Eesti esitas 07.02.2024 EK-le seisukoha, et Euroopa uurimismäärust võib väljastada muu pädev asutus direktiivi 2014/41 tähenduses, kui taotleva riigi kohus on eelnevalt lubanud uurimistoimingut ja on seejuures täitnud direktiivis 2014/41 ette nähtud kontrollimis- ja põhjendamiskohustust.

10.07.2025 otsustas EK, et on põhjendatud kvalifitseerida liikmesriigi asutus või ametiisik, kes tegelikult kriminaaluurimist läbi viib, taotlevaks asutuseks või ametiisikuks, isegi kui teatavateks uurimistoiminguteks, mida ta soovib teha, peab riigisisese õiguse kohaselt olema õigusasutuselt saadud eelnev luba, kui nende toimingutega kaasneb asjaomase isiku põhiõiguste riive.

5) C-84/24 EM SYSTEM (rahaliste vahendite külmutamine) – pooleliolev

Äriühingul EM SYSTEM on Leedus SEB-i ja Citadele pankades pangakontod, mille varad külmutati, kuna üks osanik kanti piiravate meetmete nimekirja. Äriühingul oli kaks osanikku, kellest kummalegi kuulus 50% suurune osalus. Teine osanik soovis ettevõtte rahalisi vahendeid kasutada. Leedu kohus küsis EK-lt, kuidas tuvastada omandi, valduse või kontrolli kriteeriumi täidetuse olukorras, kus äriühingust täpselt 50% kuulub füüsilisele isikule, kelle vara tuleb EL-i piiravate meetmete kohaselt külmutada, ning kas kohus saab rahalised vahendid vabastada, kui neid ei kasutataks selle füüsilise isiku poolt ega tema toetuseks.

Eesti esitas 12.06.2024 EK-le seisukoha, et kui niisuguse isiku omandis on täpselt 50% suurune äriühingu osa, eeldatakse, et ka äriühingu rahalised vahendid on tema omandis, ning rahalisi vahendeid saab vabastada vaid määruses ette nähtud erandi alusel pädeva asutuse loal.

03.07.2025 esitas kohtujurist ettepaneku, milles leidis, et varade külmutamise tõhususe tagamiseks tuleb mõistet „kontroll“ tõlgendada nii, et see hõlmab nii otseseid kui ka kaudseid viise mõjutada loetellu kantud isikuga seotud üksuse rahaliste vahendite ja majandusressursside kasutamist. Kui isikul on äriühingus 50% suurune osalus, siis võib see isik tavaliselt dikteerida või takistada teatavaid otsuseid selles äriühingus või vähemalt korraldada nii, et üksuse tegevus toimub vastavalt tema soovidele. Kohtujuristi hinnangul on põhjendatud eeldada, et 50% suurune osalus äriühingus võimaldab kontrolli äriühingu rahaliste vahendite ja majandusressursside üle.

6) C-118/24 Laboratoires Eurogenerics ja Theramex France (ravimi müügiluba) – pooleliolev

Euroopa Komisjon andis 2003. aastal müügiloa ravimile Forsteo, mis on osteoporoosi raviks näidustatud bioloogiline ravim. Prantsusmaa riiklik ravimite ja tervisetoodete ohutuse amet andis detsentraliseeritud menetluse tulemusena 2020. aasta otsusega müügiloa ravimile Teriparatide Biogaran ja määratles selle Forsteo geneerilise ravimina. Prantsusmaa kohus küsis EK-lt, kas liikmesriigi kohus on sellisel juhul pädev kontrollima, kas detsentraliseeritud menetlus viidi läbi kooskõlas liidu õigusega, ja kas keemilisele ravimile võib müügiloa anda lihtsustatud korras, kui selle originaalravim on bioloogiline ravim.

Eesti esitas 13.06.2024 EK-le seisukoha, et liikmesriigi kohus on pädev kontrollima, kas detsentraliseeritud menetlus viidi läbi kooskõlas liidu õigusega. Eesti lisas, et keemilisele ravimile võib müügiloa anda lihtsustatud korras ka siis, kui selle originaalravim on bioloogiline ravim.

23.10.2025 esitas kohtujurist ettepaneku, milles leidis, et liikmesriikide kohtutel peab olema võimalus kontrollida, kas geneerilise ravimi mõistet on õigesti kohaldatud, sest see aitab kaasa rahvatervise kaitse eesmärgile. Samuti leidis kohtujurist, et keemilisele ravimile, mille originaalravimiks on bioloogiline ravim, võib anda müügiloa lihtsustatud korras, kui on täidetud kõik liidu õiguses sätestatud tingimused selle keemilise ravimi käsitamiseks originaalravimi geneerilise ravimina.

7) C-282/24 Polismyndigheten (riigihanked) – lõpetatud

Rootsi politseiamet korraldas 2020. aastal riigihanke pukseerimisteenuste osutamiseks. Hankelepingu eeldatav kogumaksumus oli 15 miljonit Rootsi krooni. Riigihanke tulemusena sõlmis politseiamet raamlepingud kahe teenuseosutajaga. 2021. aastal leppis politseiamet nende kahe teenuseosutajaga kokku, et raamlepingute tasustamistingimusi muudetakse. Muudatuste põhjus oli vajadus ühtlustada asutusesisest kulude jaotust eri politseipiirkondade vahel. Muudatuste tulemusel vähenes raamlepingute kogumaksumus väga vähe. Rootsi konkurentsiamet taotles halduskohtus politseiametile trahvi määramist, kuna konkurentsiameti hinnangul oleks lepingute muutmisele pidanud eelnema uus hankemenetlus. Rootsi kohus küsis EK-lt, kas riigihanke raamlepingu tasustamismudeli muutmist, mis muudab lepingu kogumaksumust väga vähe, tuleb pidada raamlepingu üldise olemuse muutmiseks.

Eesti esitas 13.08.2024 EK-le seisukoha, et kui raamlepingus muudetakse tasustamismudelit ja sellisel muudatusel on lepingu kogumaksumusele vähene mõju, ei ole see raamlepingu üldise olemuse muutmine.

16.10.2025 otsustas EK, et madalaima hinna kriteeriumi alusel sõlmitud riigihanke raamlepingus tasustamismudeli muutmist, mille puhul muudetakse kindlasummaliste ja muutuvate hindade vahelist tasakaalu ja kohandatakse hinnataset määral, mis muudab lepingu kogumaksumust väga vähe, ei tule pidada raamlepingu üldise olemuse muutmiseks, välja arvatud juhul, kui raamlepingu tasustamismudeli muutmine toob kaasa raamlepingu tasakaalu põhjaliku muutuse.

8) C-43/24 Shipov (sooandmete muutmise) – pooleliolev

Bulgaaria kodanik, kes elab Itaalias, palus kohtuotsusega tuvastada, et ta on naissoost, ning muuta sünnitunnistusel tehtud kandeid tema soo ja nime kohta. Bulgaaria esimese ja teise astme kohtud jätsid kaebuse rahuldamata ning Bulgaaria kõrgeim kassatsioonikohus tuvastas vastuolulise kohtupraktika. Bulgaaria kõrgeim kassatsioonikohus küsis EK-lt, kas EL-i põhiõiguste harta ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga on kooskõlas tõlgendus, mille kohaselt tuleb mõistet „sugu“ mõista üksnes bioloogilises tähenduses, ning kas see võib olla õiguslik takistus soo muutuse kohta kande tegemiseks.

Eesti esitas 29.08.2024 EK-le seisukoha, mille kohaselt peavad liikmesriigid diskrimineerimise vältimiseks ning isikute era- ja perekonnaelu austamise põhiõiguse ja isikute vaba liikumise tagamiseks võimaldama juriidilist sootunnustamist, lähtudes isiku soolisest identiteedist.

04.09.2025 esitas kohtujurist ettepaneku, milles leidis, et isiku perekonnaõiguslik seisund on valdkond, mis kuulub liikmesriikide pädevusse, kuid liikmesriigi õigusnormid ei tohi piirata liidu kodanikele antud õigust vabalt liikuda ja elada liidu territooriumil. Kohtujuristi arvamuse kohaselt on liidu õigusega vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis ei võimalda õiguslikult tunnustada ega sünniakti kanda oma kodaniku sooidentiteedi muutust ega tema nime ja isikukoodi muutust, olgugi et sünniakti kandest sõltub tema isikut tõendavates dokumentides kajastatud andmete muutmise.

9) C-589/24 Almirall (apteegis valmistatavad ravimid) – pooleliolev

Madalmaade apteegil ja rahvusvahelisel ravimiettevõtjal tekkis erimeelsus, kui palju tohib apteegis valmistatavat ravimit valmistada ja müüa ilma tootmis- ja müügiloata. Madalmaade kohus küsis, kas direktiivi 2001/83 (inimintervishoius kasutatavate ravimite kohta) artiklis 3 sätestatud apteegis valmistatavate ravimite tootmis- ja müügiloa erandi kehtivust saab sõltuvusse seada arvulisest kriteeriumist.

Eesti esitas 20.12.2024 EK-le seisukoha, et apteegis valmistatavate ravimite puhul ei tohi tootmis- ja müügiloa saamise kohustusest erandi tegemisel arvesse võtta arvulist kriteeriumi. Ravimi apteegis valmistamine on eelkõige seotud meditsiinilise vajaduse ja põhjendatusega. Teistsugune tõlgendus võib ohtu seada patsiendi võimaluse saada tema jaoks kõige sobivamat ravimit ja takistada selle valdkonna innovatiivset arengut, kuna apteekidel ei oleks mõtet ravimite valmistamisse investeerida ja paremaid lahendusi luua.

09.10.2025 esitas kohtujurist ettepaneku, milles leidis, et seeriaviisiliste ravimite valmistamine ja väljastamine on sõnaselgelt selle direktiivi kohaldamisalast välja jäetud ning seega ei ole direktiiviga põhimõtteliselt vastuolus, kui liikmesriigid võtavad selle tegevuse kohta vastu riigisiseseid õigusnormid. Samas peavad need riigisiseseid õigusnormid olema kooskõlas liidu õigusega liikmesriikidele kehtestatud nõuetega. Seega leidis kohtujurist, et direktiiviga 2001/83 ei ole vastuolus riigisiseseid õigusnormid, mis vabastavad seeriaviisilised ravimid müügiloa ja tootmisloa saamise kohustusest tingimusel, et apteegi teenindatavate patsientide arv kuus ei ületa arvulise kriteeriumi abil kindlaks määratud läve.

10) C-568/24 Sof Medica (hanke tehniline kirjeldus) – pooleliolev

Rumeenias asuv erakorralise meditsiini haigla korraldas hankemenetluse kirurgilise roboti tarnimiseks, paigaldamiseks ja käivitamiseks. Rumeenia turul on kaks samasuguste funktsioonidega robotkirurgia tehnoloogiat: monoploki tüüpi süsteem (roboti käed on ühes tükis) ja moodulsüsteem (roboti käed on liigendatud). Hanke tehnilise kirjelduse kohaselt vastas nõuetele vaid liigendatud kätega robot. Teistsuguse roboti tootja esitas Rumeenia kohtule kaebuse. Rumeenia kohus küsis EK-lt, kas direktiivis 2014/24/EL (riigihangete kohta) sätestatud läbipaistvuse põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus pakkuja kõrvalejätmine teatava tehnilise kirjelduse abil, mida õigustab objektiivne vajadus, mille hankija määratles alles pärast hanketeate ja hankedokumentide avaldamist.

Eesti esitas 24.01.2025 EK-le seisukoha, et direktiivis 2014/24/EL sätestatud läbipaistvuse põhimõttega ei ole vastuolus pakkuja kõrvalejätmine teatava tehnilise kirjelduse abil, mida õigustab objektiivne vajadus, mille hankija määratles alles pärast hanketeate ja hankedokumentide avaldamist. Eesti leidis, et läbipaistvuse põhimõte ei nõua, et hankija peab tehnilises kirjelduses tehtud valikute põhjendatust ja vajalikkust selgitama juba riigihanke avaldamisel.

11) C-661/24 Académie Fiscale e.a. (elektroonilise side käigus tekkinud liiklusandmete säilitamine) – pooleliolev

2022. aastal jõustus Belgias seadus, mis käsitleb elektroonilise side tehniliste andmete säilitamist ja nende andmete esitamist ametiasutustele. Erinevalt varem kehtinud regulatsioonist on uues seaduses side tehniliste andmete säilitamise kohustuse eesmärk vältida võrkude pahatahtlikku kasutamist ning tagada elektroonilise side võrkude ja teenuste turvalisus ja nõuetekohane toimimine. Põhikohtuasjade kaebajad leiavad, et sellisest sõnastusest hoolimata on sisuliselt tegemist side tehniliste andmete üldise ja vahet tegemata säilitamise kohustusega, mis on varasemate EK otsuste kohaselt vastuolus liidu õigusega. Belgia kohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, milles küsis, kas side tehniliste andmete üldine ja vahet tegemata säilitamine selleks, et tagada elektroonilise side süsteemi volitamata kasutamise ennetamine, uurimine, avastamine ja kohtus menetlemine, on kooskõlas liidu õigusega.

Eesti esitas 26.06.2025 EK-le seisukoha, milles lähtus põhijoontes varasemates elektroonilise side tehniliste andmete säilitamist käsitlevates kohtuasjades esitatud seisukohtadest. Eesti on varem leidnud, et üldine elektroonilise side tehniliste andmete säilitamine on liidu õigusega kooskõlas, kui liikmesriigid kehtestavad säilitatud side tehniliste andmete kasutamisele juurdepääsupiirangud, mis tagavad isikute põhiõiguste piisava kaitse. Kõnealuses kohtuasjas selgitas Eesti, et liidu õigusega ei ole vastuolus, kui liikmesriigid panevad võrgu pahatahtliku kasutamise vältimise ja elektroonilise side võrkude ja teenuste turvalisuse tagamise eesmärgil elektroonilise side ettevõtjatele kohustuse säilitada kindlaksmääratud aja jooksul side tehnilisi andmeid, tingimusel et nende andmete töötlemisele on kehtestatud ranged piirangud.

12) C-802/24 Reibel (nõuete rahuldamise keeld) – pooleliolev

Belgia ettevõtja (Reibel) sõlmis Venemaa ettevõtjaga (Stankoimport) lepingu kauba eksportimise kohta. Kaup oli mõeldud helikopteri osade tootmiseks. Belgia ametiasutused keeldusid

ekspordilitsentsi andmast, viidates Venemaa suhtes kehtivatele piiravatele meetmetele. Kuna Reibel ei saanud ekspordilitsentsi, ei tarninud ta Stankoimportile lepingu kohaselt kaupu ega maksnud ka kogu Stankoimporti tasutud ettemakset tagasi. Vaidlus lahendati vahekohtumenetluses, milles kohaldati lepingu kohaselt Rootsi õigust. Stankoimport nõudis ettemakse tagastamist, seadusjärgset intressi ja kahjuhüvitist. Vahekohus rahuldaski Stankoimporti nõude ettemakse tagasimaksmise ja intressi kohta ning jättis muud nõuded rahuldamata. Belgia ettevõtja esitas vahekohtuotsuse peale kaebuse Rootsi kohtusse. Rootsi kohtul tekkis küsimus, mil määral piiratakse sätetega, mis käsitlevad piiravaid meetmeid, võimalusi lahendada selliseid vaidlusi eraõiguslikus vahekohtumenetluses.

Eesti esitas 24.03.2025 EK-le seisukoha, et määrus nr 833/2014 kuulub liidu avaliku korraga seotud õigusaktide hulka sellisel viisil, et seda tuleb arvesse võtta vahekohtuotsuse kohtulikul kontrollimisel. Eesti leidis, et määrusel on pooltele otsene tsiviilõiguslik mõju ja see ei ole suunatud üksnes nõudeid menetlevatele asutustele ja kohtutele. Samuti oli Eesti seisukohal, et selles sisalduvat nõuete rahuldamise keeldu tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus nõude rahuldamine, kui nõue puudutab ettemakse tagasimaksmist seoses kaupadega, mida ei tarnitud määruse kohaste meetmete tõttu, ja sellise nõude intressi. Eesti kordas oma seisukohti suulisel istungil 28.10.2025.

13) C-67/25 Traugott Ickeroth (Vene propagandakanalite sisu edastamise keeld) – pooleliolev

Saksamaal algatati kriminaalmenetlus, milles heideti süüdistatavatele ette, et nad levitasid avalikult kättesaadava blogi kaudu telekanali RT Deutschland videoid, kuigi selle telekanali saadetele kehtis nõukogu määruses nr 833/2014 sätestatud levitamiskeeld. Veebisaidil avaldatud postitusi sai vaadata tasuta, aga kasutajaid kutsuti üles tegema ka annetusi. Saksamaa kohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, milles küsis, kas selles määruses sätestatud Vene propagandakanalite sisu edastamise keeld kehtib ka füüsilistele isikutele, kes saavad enda hallatavast veebisaidist tulu üksnes annetustest.

Eesti esitas 16.05.2025 EK-le seisukoha, et määruses sätestatud propagandakanalite sisu edastamise keeld kehtib ka füüsilistele isikutele, kes saavad enda hallatavast veebisaidist tulu üksnes annetustest ja kingetest, aga ka neile füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes enda hallatavast veebisaidist üldse tulu ei saa.

14) C-250/25 Like Company (autoriõigused infoühiskonnas) – pooleliolev

Äriühing Like Company, kes toimetab ja käitab mitut intellektuaalomandiga kaitstud uudisteportaali, kaebas kohtusse äriühingu Google Ireland, kes osutab GenAI põhiste juturobotite Google Search ja Google Gemini teenuseid. Like Company sõnul rikkus Google Ireland riigisiseses ja liidu õiguses tunnustatud õigusi, sest ta reprodutseeris ja tegi üldsusele kättesaadavaks hageja ajakirjandusväljaannete sisu nii, et igaühel oli võimalik pääseda neile ligi enda valitud kohas ja ajal.

Eesti esitas 24.07.2025 EK-le seisukoha, et direktiive 2019/790 ja 2001/29 (autoriõiguste kohta) tuleb tõlgendada nii, et suurel keelemudelil põhineva juturoboti treenimine on käsitatav

reprodutseerimisena ulatuses, milles treenimisel kasutatakse autoriõigusega või kaasnevate õigustega kaitstud objekte ja nende objektidega tehakse reprodutseerimisõiguse seisukohalt relevantseid toiminguid. Eesti leidis, et suurte keelemudelite jt GenAI mudelite treenimise käigus toime pandav teoste reprodutseerimine kuulub direktiivi 2019/790 erandi kohaldamisalasse, mis tagab tekstide vaba kasutamise teksti- ja andmekaeveks, juhul kui on täidetud teksti- ja andmekaeve erandist tulenevad tingimused. Samuti oli Eesti seisukohal, et kui suurel keelemudelil põhineva juturoboti vastustes kuvatakse teksti, mis kattub osaliselt ajakirjandusväljaannete veebilehtede sisuga, on see käsitatav üldsusele kättesaadavaks tegemisenä sellises ulatuses, mis on juba direktiivi 2019/790 põhjal kaitstud, võttes arvesse üksikjuhtumi asjaolusid.

15) C-441/25 Agecop (autoritasud) – pooleliolev

Portugali autorite, esitajate, fonogrammitootjate ja kirjastajate kollektiivse esindamise organisatsioonide ühendav liit tegi kaks otsust autoriõiguste alusel kogutud summade jaotamise kohta. Otsuste kohaselt määrati kõikidest kogutud vahenditest 50% autoreid esindavale organisatsioonile ja ülejäänud 50% kirjastajaid esindavatele organisatsioonidele (neist 40% raamatukirjastajaid esindavale organisatsioonile ja 60% perioodiliste väljaannete kirjastajaid esindavale organisatsioonile). Portugali perioodiliste väljaannete kirjastajaid esindav organisatsioon vaidlustas need otsused kohtus ning väitis, et perioodilistes väljaannetes avaldatud ajakirjandusliku sisu autoriõiguste omanike esindajana on tal selgelt õigus saada ka osa autoreid esindavatele organisatsioonidele mõeldud hüvitisest. Portugali kohus esitas EK-le eelotsusetaotluse, milles küsis, kas perioodiliste väljaannete kirjastajate õigusi esindaval organisatsioonil on lisaks kirjastajatele võlgnetavast õiglasest hüvitisest osa saamisele õigus saada osa ka hüvitisest, mis makstakse ajakirjanikele, kes nimetatud perioodilistele väljaannetele kirjutavad ja kes on neis ilmunud teoste autorid.

Eesti esitas 29.10.2025 EK-le seisukoha, et ajalehtede ja muude perioodiliste väljaannete kirjastajaid esindaval kollektiivse esindamise organisatsioonil ei ole õigust saada osa õiglasest hüvitisest, mis on seaduse kohaselt mõeldud autoritele, kui selle hüvitise jaotamine ei ole seatud sõltuvusse asjaolust, kas autor realselt on või ei ole kirjastajale ainuõigused üle andnud või litsentsinud.

16) C-519/25 American Free Enterprise Chamber of Commerce (ülemaailmne miinimummaks) – pooleliolev

Belgia konstitutsioonikohus palus EK-l hinnata direktiivi (EL) 2022/2523 artiklite 12–14 kehtivust. Nimetatud artiklid kehtestavad liikmesriikidele kohustuse maksustada liidus asuvaid hargmaiste ettevõtete kontserni kuuluvaid üksusi alamaksustatud maksete reegli (*undertaxed payments rule* ehk *UTPR*) lisamaksuga. Belgia konstitutsioonikohus küsis, kas UTPR lisamaks on vastuolus EL-i põhiõiguste hartaga.

Eesti esitas 13.11.2025 EK-le seisukoha, mille kohaselt direktiivi (EL) 2022/2523 artiklites 12–14 sätestatud UTPR lisamaksu eeskirjad, mis ei võta arvesse maksukohustuslasest üksuste finantssuutlikkust, on vastuolus EL-i põhiõiguste hartaga, eelkõige ettevõtlusvabadusega, omandiõiguse põhimõttega, asutamisvabadusega, kapitali vaba liikumisega, territoriaalse maksustamise põhimõttega ning õiguskindluse põhimõttega.

17) C-592/25 Aroma Obst (ebaausad kaubandustavad põllumajandustoodete tarneahelas) – pooleliolev

Austria föderaalne konkurentsiamet määras õunakaubanduses turustajana (st vahendajana õunatootjate ja toiduainete jaemüüjate vahel) tegutsevale ettevõtjale trahvi, kuna viimane tasus kahele tarnijale õunte eest rohkem kui 60 päeva pärast tarneperioodi lõppu või tarne tegemist. Nimelt arvutas ettevõtja pärast seda, kui kõik ühe saagiaasta jooksul ladustatud ühte sorti õunad olid ära müüdnud, arvukate müügitehingute tulemusena saavutatud müügihindade alusel keskmise hinna kilogrammi kohta. Ettevõtja leidis, et direktiiv 2019/633 ei kohaldu, kuna õunte tarnijatega sõlmitud leping ei ole müügileping, vaid komisjonikokkulepe. Austria kohus soovis EK-lt teada, kas õunakaubanduse tarneahelas turustajana tegutsevat ettevõtjat tuleb käsitada direktiivi 2019/633 tähenduses ostjana, ning kui jah, siis kas tegemist on olukorraga, kus ostja määrab kindlaks makstava summa ja maksetähtaeg hakkab seega kulgema kokkulepitud tarneperioodi lõppedes või tarne kuupäeval.

Eesti esitas 22.12.2025 EK-le seisukoha, et ettevõtjat, kes tegutseb õunakaubanduse tarneahelas vahendajana õunatootjate ja toiduainete jaemüüjate vahel, tuleb selles kohtuasjas kõne all olevas tarneahela etapis käsitada ostjana. Eesti leidis, et isiku käsitamine ostjana peab põhinema tema tegevuse sisulisel vastavusel direktiivile, mitte seda tegevust tähistaval formaalsel nimetusel, nagu komisjonikokkulepe. Olukorras, kus ettevõtja müüb ladustatud õunad toiduainete jaemüüjale ja lepib makstava summa toiduainete jaemüüjaga kokku ilma õunatootjat kaasamata, määrab ostja direktiivi 2019/633 tähenduses kindlaks makstava summa ja maksetähtaeg hakkab kulgema kokkulepitud tarneperioodi lõppedes või tarne kuupäeval.

1.3. ARVAMUSED

EK-le võib esitada arvamuse taotluse, et EK hindaks kavandatava välislepingu vastavust EL-i õigusele. Lisaks annab EK vajaduse korral arvamuse selle kohta, kas liidul või mõnel tema institutsioonil on üldse pädevus vastavat lepingut sõlmida. Arvamuse taotluse võib esitada liikmesriik, Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon.

A-1/24 Euroopa Komisjoni esitatud arvamuse taotlus (liidu pädevus) – pooleliolev

Euroopa Komisjon esitas 13.09.2024 EK-le arvamuse taotluse, milles küsis, kas EL-il on ainupädevus sõlmida ühelt poolt Omaani Sultaniriigi ning teiselt poolt EL-i ja selle liikmesriikide vaheline lennutranspordileping. Komisjoni arvates on liidul ELTL-i artikli 3 lõike 2 alusel tekkinud ainupädevus kavandatava lepingu sõlmimiseks, kuna liit on vastu võtnud mitmeid õigusakte, mis reguleerivad lennutransporti liidu territooriumil.

Eesti esitas 23.12.2024 EK-le seisukoha, mille kohaselt EL-il ei ole ainupädevust sõlmida ühelt poolt Omaani Sultaniriigi ning teiselt poolt EL-i ja selle liikmesriikide vahelist lennutranspordilepingut. Eesti selgitas, et kavandatav leping hõlmab liiklusõiguste andmist, mida tuleb eristada teistest kavandatava lepinguga reguleeritavatest lennutranspordi valdkondadest. 07.-08.07.2025 toimus kohtuasjas suuline istung.

II OSA

ÜLEVAADE EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSTEST

Komisjon valvab EL-i õiguse ülevõtmise ja rakendamise järele. Üks järelevalve viise on rikkumismenetlus, mille komisjon võib algatada ELTL-i artikli 258 alusel, kui tema hinnangul ei ole liikmesriik täitnud aluslepingutest tulenevat kohustust. Sellised rikkumismenetlused jagunevad laadilt kaheks: direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist puudutavad rikkumismenetlused (mitteõigeaegse ülevõtmise rikkumismenetlused) ning direktiivide mittenõuetekohast ülevõtmist ja aluslepingute või muude EL-i õigusaktide sisulist rikkumist puudutavad menetlused (sisulised rikkumismenetlused).

Rikkumismenetluse algatamiseks saadab komisjon liikmesriigile ametliku kirja, millele võib järgneda komisjoni põhjendatud arvamus juhul, kui liikmesriik ei suuda oma vastuses ametlikule kirjale näidata või komisjoni veenda, et rikkumist tegelikult ei ole või et see on kõrvaldatud. Kui põhjendatud arvamusele vastamise tähtajal rikkumine komisjoni arvates kestab, võib ta esitada hagi EK-le, et tuvastada EL-i õiguse rikkumine liikmesriigi poolt.

Direktiivi mitteõigeaegse ülevõtmise rikkumismenetluses on komisjonil ELTL-i artikli 260 lõike 3 kohaselt õigus lisaks rikkumise tuvastamisele kohe nõuda liikmesriigile trahvi määramist. Sisulistes rikkumismenetlustes seda võimalust ei ole – siin võib komisjon üksnes juhul, kui liikmesriik rikkumist tuvastava kohtuotsuse järel võimalikult kiiresti vastuolu EL-i õigusega ei kõrvalda, nõuda ELTL-i artikli 260 lõike 2 alusel uues kohtumenetluses pärast ametliku kirja etappi liikmesriigile trahvi määramist põhisumma või karistusmaksena.

Oluline on aga rõhutada, et komisjon otsustas muuta trahvide nõudmise praktikat.³ Komisjon nõuab nüüd direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmise korral kohtusse pöördumisel lisaks karistusmaksele alati ka põhisummat. Seepärast jätab ta hagi tagasi võtmata ja jätkab trahvi (põhisumma) nõudmist ka juhul, kui liikmesriik on väidetava rikkumise kohtumenetluse ajal lõpetanud. Sellist lähenemisviisi toetab EK praktika – näiteks EK 16.07.2020. aasta otsused kohtuasjades C-550/18 Euroopa Komisjon vs. Iirimaa ja C-549/18 Euroopa Komisjon vs. Rumeenia. Rumeenia ja Iirimaa võtsid nn EL-i IV rahapesu tõkestamise direktiivi menetluse kestel üle. EK leidis, et põhisumma võib neilt siiski välja mõista. Mõlema riigi kohustuste rikkumine kestis direktiivi ülevõtmise kuupäevast alates veidi üle kahe aasta. Kohus mõistis nii Rumeenialt kui ka Iirimaalt välja põhisumma: vastavalt 3 miljonit eurot ja 2 miljonit eurot. Näiteks on ka 14.03.2024. aasta otsused kohtuasjades C-454/22 komisjon vs. Läti, C-457/22 komisjon vs. Sloveenia ja C-439/22 komisjon vs. Iirimaa. Läti, Sloveenia ja Iirimaa olid menetluse kestel Euroopa elektroonilise side seadustikku kehtestava direktiivi üle võtnud, kuid selleks ajaks oli direktiivi ülevõtmise kuupäevast Läti puhul möödunud 694 päeva, Sloveenia puhul 688 päeva ja Iirimaa puhul 1073 päeva. Kohus mõistis Lätilt välja 300 000 eurot, Sloveenialt 800 000 eurot ja Iirimaalt 4,5 miljonit eurot.

³ Komisjoni 21. detsembri 2016 [teatis](#) „ELi õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused“, ELT C 18, 19.01.2017, lk 10–20.

Lisaks on praegustest kogemustest näha, et komisjon analüüsib asjades, kus ülevõtmisega hiline mis tõttu on rikkumismenetlus juba algatatud, ülevõtmismeetmeid väga hoolikalt, hinnates nende nõuetekohasust ehk viies läbi olemuslikult sisulist rikkumismenetlust. See annab komisjonile võimaluse trahvi nõuda juba kohe esimeses kohtumenetluses.

Eelneva puhul tuleb silmas pidada, et komisjonil ei ole ühtegi tähtaega, mille jooksul ta peab rikkumismenetluse kas lõpetama või sellega kohtusse pöörduma. Nii mõnegi mitteõigeaegset ülevõtmist puudutava rikkumismenetluse puhul on komisjon menetluse lõpetanud alles aasta või isegi kauem pärast direktiivi ülevõtva seaduse jõustumist. Seega on endiselt pooleli mitu rikkumismenetlust, kus direktiive ülevõtvad seadused on jõustunud ja Eesti on komisjoni ülevõtmisest ka teavitanud.

Alates Eesti ühinemisest EL-iga on komisjon 31.12.2025. aasta seisuga Eesti vastu ELTL-i artikli 258 alusel kokku algatanud 590 rikkumismenetlust. 2025. aasta jooksul suutsime edukalt lõpetada 17 rikkumismenetlust (2024. aastal 9). Uusi menetlusi algatas komisjon Eesti suhtes 18, mis on samas suurusjärgus 2024. aastaga (17).

31.12.2025. aasta seisuga oli Eesti suhtes pooleli kokku 44 rikkumismenetlust, millest 23 on seotud direktiivide ülevõtmise hiline misega ja 21 mittenõuetekohase ülevõtmise või rakendamisega. Seega on jätkuvalt pooleliolevaid rikkumismenetlusi palju (2024. aasta lõpus oli pooleli 43, 2023. aasta lõpus 35 ja 2022. aasta lõpus 41 rikkumismenetlust).

Järgneva peatüki esimeses alajaotuses käsitletakse 2025. aastal Eesti suhtes pooleli olnud rikkumismenetlusi, mis puudutavad direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist, ja teises alajaotuses sama perioodi sisulisi rikkumismenetlusi.

2.1. DIREKTIIVIDE MITTEÕIGEAEAGNE ÜLEVÕTMINE

2.1.1. Pooleliolevad rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades (23)

1) Rikkumismenetlus 2020/0035 (MKM⁴) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv 2017/159, millega rakendatakse Euroopa Liidu põllumajandusühistute üldise liidu (Cogeca), Euroopa Transporditöötajate Föderatsiooni (ETF) ja Euroopa Liidu kalandusettevõtete riiklike organisatsioonide ühenduse (Europêche) vahel 21.05.2012 sõlmitud kokkulepe, mis käsitleb Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 2007. aasta kalandustöö konventsiooni rakendamist. Eesti vastas, et see direktiiv on üle võetud Vabariigi Valitsuse 17.05.2001. aasta määruse nr 173 „Kalalaevadele esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded“ ja Vabariigi Valitsuse 10.07.2014. aasta määruse nr 112 „Nõuded laevapere liikme laeval majutamise tingimustele“ muudatustega, mis jõustusid 20.03.2020, ning tervise- ja tööministri 23.07.2014. aasta määruse nr 49 „Laevapere liikme toidunormid ja toitlustamise kord“ muudatustega, mis jõustusid 09.03.2020. Komisjon saatis 18.01.2024 täiendava kirja, milles leidis, et Eesti ei ole

⁴ Rikkumismenetluse numbri järel sulgudes on viidatud ministriumile, kelle valitsusala rikkumismenetlus puudutab. Ministriumide lühendid: RAM – Rahandusministeerium, SOM – Sotsiaalministeerium, MKM – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, JDM – Justiits- ja digiministeerium, KLIM – Kliimaministeerium; KUM – Kultuuriministeerium, REM – Regioanaal- ja Põllumajandusministeerium, SIM – Siseministeerium, VM – Välisministeerium.

nõuetekohaselt kõiki sätteid üle võtnud. Eesti vastas, et nõustub osaliselt ja teeb õigusakti vastavad muudatused. Vabariigi Valitsuse määruse ning tervise- ja tööministri määruse muudatused on ettevalmistamisel.

2) Rikkumismenetlus 2024/0035 (RAM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv 2021/2118 mootorsõidukite kindlustuse tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks muudetakse liikluskindlustuse seadust ja sellega seonduvalt teisi seadusi. Muudatused jõustusid 01.01.2025.

3) Rikkumismenetlus 2024/0183 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv 2023/959, mis käsitleb kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi ja selle turustabiilsusreservi toimimist. Eesti vastas, et direktiivi täielikuks ülevõtmiseks muudetakse atmosfääriõhu kaitse seadust, keskkonnaseadustiku üldosa seadust ja riigilõivuseadust. Samuti lubas Eesti muuta Vabariigi Valitsuse 01.12.2016. aasta määrust nr 134 „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi kuuluvate käitajate tegevusalade loetelu“.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi muudatuste osaline ülevõtmine) jõustus 12.10.2025. Vabariigi Valitsuse 01.12.2016. aasta määruse nr 134 muudatus jõustus 13.10.2025.

4) Rikkumismenetlus 2024/0218 (RAM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv 2022/2464 äriühingute kestlikkusaruandluse kohta. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks on koostatud raamatupidamise seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Seadus jõustus 17.01.2025.

5) Rikkumismenetlus 2025/0037 (RAM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2022/2381, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas ja sellega seotud meetmeid. Eesti vastas, et direktiiv võetakse üle väärtpaberituru seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega. Muudatused jõustusid 20.06.2025.

6) Rikkumismenetlus 2025/0132 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2024/1711, millega muudetakse direktiive (EL) 2018/2001 ja (EL) 2019/944 seoses liidu elektrituru korralduse parandamisega. Eesti vastas, et on direktiivi erinevate eelnõudega osaliselt juba üle võtnud ja komisjoni sellest teavitanud. Direktiivi täielikuks ülevõtmiseks on Eesti algatanud elektrituruseaduse ja riigihangete seaduse muutmise seaduse eelnõu. Eelnõu on 14.11.2025 esitatud Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks.

7) Rikkumismenetlus 2025/0213 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2023/2413, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamist. Eesti vastas, et direktiiv on juba osaliselt erinevate õigusaktidega Eesti õigusesse üle võetud ning nendest meetmetest on komisjoni teavitatud.

Direktiiviga (EL) 2023/2413 ette nähtud muudatused, mis käsitlevad direktiivi (EL) 2018/2001 artikleid 2, 3, 7, 15b, 15c, 16, 16a, 16b, 16c, 16d, 19, 20a, 22a, 23, 24 ja 29, võetakse üle atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga, mille Vabariigi Valitsus kiitis heaks 24.07.2025. Eelnõu esimene lugemine Riigikogus toimus 15.10.2025.

Samuti on Eestil seni üle võtmata direktiivis (EL) 2023/2413 sätestatud transpordisektorit puudutavad muudatused. Kuna nende muudatuste tegemiseks on vajalikud täiendavad mõjuanalüüsid ja huvirühmade kaasamine, siis on direktiivi vastavate sätete ülevõtmine riigisisesse õigusesse nõudnud rohkem aega. Transpordisektorit puudutavad muudatused, mis käsitlevad direktiivi (EL) 2018/2001 artikleid 25, 26, 27, 29a, 31a, lisa V, lisa VI ja lisa IX, võetakse üle eraldi seaduseelnõuga, mis esitatakse Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks 2026. aasta I kvartalis. Eelnõuga muudetakse energiamajanduse korralduse seadust ja vedelkütuse seadust.

8) Rikkumismenetlus 2025/0266 (RAM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2023/2864, millega muudetakse teatavaid direktiive seoses Euroopa ühtse juurdepääsupunkti loomise ja toimimisega. Eesti vastas, et möödunud on üksnes direktiivi artikli 3 ülevõtmise tähtaeg. Muudatused, millega nimetatud säte üle võetakse, on lisatud väärtpaberituru seaduse muutmise seaduse eelnõusse. Seadus jõustus 09.01.2026.

9) Rikkumismenetlus 2025/0267 (RAM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2024/1640, mis käsitleb mehhanisme, mille liikmesriigid peavad kehtestama, et tõkestada finantssüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil. Eesti vastas, et möödunud on üksnes direktiivi artikli 74 ülevõtmise tähtaeg. Nimetatud säte võetakse üle rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ning rahvusvahelise sanktsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis on Riigikogus menetluses.

10) Rikkumismenetlus 2025/2184 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2024/1275 hoonete energiatõhususe kohta. Komisjon leiab, et Eesti ei ole üle võtnud artikli 17 lõiget 15.

Eesti vastas, et Eesti riigisisene õigus vastab juba direktiivi artikli 17 lõike 15 nõuetele. Eesti õiguses puuduvad meetmed, mis oleksid direktiivi artikli 17 lõikega 15 vastuolus. Selguse ja täpsuse huvides võtab Eesti siiski direktiivi artikli 17 lõike 15 üle atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga, millega võetakse üle ka taastuvenergia direktiiv (RED3). Täpsemalt võetakse direktiivi artikli 17 lõike 15 üle riigisisese sättega, mis lisatakse energiamajanduse korralduse seadusesse.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (taastuvenergia direktiivi muudatuste ülevõtmine) eelnõu esimene lugemine Riigikogus toimus 15.10.2025. Direktiivi artikli 17 lõike 15 ülevõtmiseks vajalik säte edastati Riigikogule muudatusettepanekuna 08.12.2025 pärast eelnõu esimest lugemist.

11) Rikkumismenetlus 2025/0311 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks on vaja muuta energiamajanduse korralduse seadust. Samuti tuleb teha muudatusi elektrituruseadusesse, maagaasiseadusesse ja kaugkütteseadusesse. Direktiivi täielikuks ülevõtmiseks vajalik seaduseelnõu esitatakse Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks 2026. aasta esimesel poolel.

12) Rikkumismenetlus 2025/0312 (RAM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2024/790 finantsinstrumentide turgude kohta. Eesti vastas, et direktiiv võeti Eesti riigisisesse õigusesse üle väärtpaberituru seaduse muutmise seadusega. Eesti teavitas komisjoni direktiivi ülevõtmisest 30.12.2025.

13) Rikkumismenetlus 2025/0313 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Direktiiv (EL) 2024/884 elektroonikaromude kohta. Eesti vastas, et praeguseks hetkeks on direktiiv Eesti õigusesse üle võetud. Direktiivi ülevõtmiseks muutis Eesti jäätmeseadust, muudatused jõustusid 2025. aasta detsembris. Samuti muutis Eesti keskkonnaministri 27.04.2009. aasta määrust nr 21 „Elektri- ja elektroonikaseadmete märgistamise viis ja kord“, muudatused jõustusid 12.01.2026. Eesti on komisjoni andmebaasi THEMIS kaudu teavitanud.

14) Rikkumismenetlus 2025/0314 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Delegeeritud direktiiv (EL) 2024/1405, mis käsitleb lähteainete lisamist biokütuste ja biogaasi tootmiseks. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks muudab Eesti vedelkütuseseadust. Lisaks võtab energietika- ja keskkonnaminister vedelkütuse seaduse alusel vastu määruse „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 IX lisas nimetatud toorainete tõlgendatud nimekiri koos rakendatavate kordajatega, peamiste Eestis kasutatavate toorainete nimekiri koos rakendatavate kordajatega ning nõuded tarbimisse lubatud biokütuste andmete avalikustamise kohta“.

15) Rikkumismenetlus 2021/0033 (KLIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Direktiiv 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta. Eesti vastas komisjoni ametlikule kirjale, et direktiiv võetakse üle elektrituruseaduse muutmise seadusega. Seaduse muudatused jõustusid 25.03.2022. Komisjon saatis 18.10.2023 Eestile põhjendatud arvamuse, et Eesti ei ole kõiki direktiivi järgimiseks vajalikke sätteid veel vastu võtnud. Komisjon esitas Eestile 47 etteheidet. Eesti nõustus osaliselt 10 komisjoni etteheitega ja lubas 2024. aastal elektrituruseadust veel kord muuta, et puudused kõrvaldada. Vajalikud muudatused jõustusid 13.06.2025.

16) Rikkumismenetlus 2021/0200 (KLIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Direktiiv 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta. Eesti vastas, et direktiiv võeti Eesti õigusesse üle energiamajanduse korralduse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega, mis jõustus 28.05.2022.

12.02.2025 saatis komisjon Eestile täiendava põhjendatud arvamuse, milles leiab, et direktiiv 2018/2001 ei ole täielikult üle võetud. Eesti nõustub, et kehtivad riigisisised sätted ei hõlma kõiki kütusetüüpe, millele direktiiv kohaldub. Puuduste kõrvaldamiseks on koostatud atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (taastuvenergia direktiivi muudatuste ülevõtmine), mis läbis 15.10.2025 Riigikogus esimese lugemise.

17) Rikkumismenetlus 2024/0038 (KLIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Direktiiv 2023/958 seoses lennunduse panusega kogu liidu heitkoguste vähendamise eesmärgi. Eesti vastas, et direktiiv võetakse üle atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmisega ning selle alusel kehtestatavate ministri määruste muudatustega.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse muudatused jõustusid 21.06.2024 ja 12.10.2025. Vabariigi Valitsuse 01.12.2016. aasta määruse nr 134 „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi kuuluvate käitajate tegevusalade loetelu” muutmine jõustus 13.10.2025.

18) Rikkumismenetlus 2024/0039 (KLIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Direktiiv 2023/959, mis käsitleb kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi ja selle turustabiilsusreservi toimimist. Eesti vastas, et direktiiv võetakse Eesti õigusesse üle atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmisega ning selle alusel kehtestatavate ministri määruste muudatustega.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse muudatused jõustusid 21.06.2024 ja 12.10.2025. Vabariigi Valitsuse 01.12.2016. aasta määruse nr 134 „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi kuuluvate käitajate tegevusalade loetelu” muutmise jõustus 13.10.2025.

19) Rikkumismenetlus 2024/0219 (KLIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Direktiiv 2023/2413 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta. Eesti vastas, et ülevõtmise tähtaeg on möödunud üksnes direktiivi seitsme artikli puhul. Neist kolm on Eesti õigusesse juba varem üle võetud, veel üks on üle võetud 2024. aasta oktoobris väljakuulutatud energiamajanduse korralduse seaduse, elektrituruseaduse ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muutmise seadusega. Ülejäänud artiklite ülevõtmiseks vajaliku atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu on Riigikogu menetluses.

20) Rikkumismenetlus 2024/0267 (JDM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Direktiiv 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (küberturvalisuse 2. direktiiv). Eesti vastas, et on direktiivi juba osaliselt üle võtnud ning ülejäänud sätete ülevõtmiseks on koostatud küberturvalisuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Seadus jõustus 01.01.2026. Direktiivi täielikuks ülevõtmiseks on vaja vastu võtta 7 rakendusmäärust.

21) Rikkumismenetlus 2025/0039 (RAM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Direktiiv (EL) 2024/1174, millega muudetakse direktiivi 2014/59/EL ja määrust (EL) nr 806/2014 seoses omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõude teatavate aspektidega. Direktiivi ülevõtmiseks vajalik väärtpaberituru seaduse muutmise ja sellest tulenevalt teiste seaduste muutmise seadus (tuletis- ja repotehingute regulatsioon) jõustus 21.11.2025.

22) Rikkumismenetlus 2025/0038 (SIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Direktiiv (EL) 2023/977 (mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelist teabevahetust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2006/960/JSK). Eesti vastas, et direktiiv võetakse üle kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seaduse (teabevahetus Euroopa Liidu liikmesriikide vahel ja Europoliga) eelnõuga. Eelnõu on võetud Riigikogu menetlusse 18.12.2025.

23) Rikkumismenetlus 2022/0055 (JDM) – kohtu staadiumis

Direktiiv 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta. Komisjon esitas 13.03.2023 Eesti vastu EK-le hagi, mis registreeriti numbriga C-154/23. Eesti andis 16.05.2024 kohtule ja komisjonile teada, et direktiivi ülevõtmiseks vajalik seadus võeti Riigikogus vastu 15.05.2024 ja see jõustus 01.09.2024. Komisjon küsis täiendavat infot, millele Eesti vastas 28.11.2025.

Täpsemalt saab kohtumenetluse kohta lugeda lk 6.

2.1.2. Lõpetatud rikkumismenetlused mitteõigeaegse ülevõtmise asjades (13)

1) Rikkumismenetlus 2023/0129 (RAM) – lõpetatud

Direktiiv 2021/2101 seoses tulumaksualase teabe avalikustamisega teatavate ettevõtjate ja filiaalide poolt. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks muudetakse maksukorralduse seadust. Maksualase teabevahetuse seaduse, maksukorralduse seaduse ja tulumaksuseaduse täiendamise seadus jõustus 12.05.2024.

Komisjon lõpetas menetluse 12.03.2025.

2) Rikkumismenetlus 2024/0034 (SIM) – lõpetatud

Direktiiv 2021/1883, mis käsitleb kolmandate riikide kodanike kõrget kvalifikatsiooni nõudva töö eesmärgil riiki sisenemist ja seal elamise tingimusi. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks muudetakse välismaalaste seadust. Seaduse muudatus jõustus 17.06.2024.

Komisjon lõpetas menetluse 18.06.2025.

3) Rikkumismenetlus 2024/0033 (JDM) – lõpetatud

Direktiiv 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta. Eesti vastas, et direktiiv võeti üle tööalasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seadusega, mis jõustus 01.09.2024. Seaduse § 23 kohaselt jõustus asutusesisese teavituskanali loomise kohustus erasektori juriidiliste isikute puhul, kellel on 50–249 töötajat, erandina siiski alates 01.01.2025.

Komisjon lõpetas menetluse 18.06.2025.

4) Rikkumismenetlus 2025/0131 (KLIM) – lõpetatud

Delegeeritud direktiiv (EL) 2024/846, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/22/EÜ (mis käsitleb määruste (EÜ) nr 561/2006 ja (EL) nr 165/2014 ning direktiivi 2002/15/EÜ rakendamise miinimumtingimusi) autovedudega seotud sotsiaalõigusnormide osas. Eesti nõustus komisjoni tähelepanekuga, et ei ole teatanud kõigist meetmetest, millega direktiiv 2024/846 liikmesriigi õigusesse üle võetakse, ja kinnitas, et on vastava kohustuse nüüdseks täitnud ja komisjoni sellest 25.03.2025 teavitanud.

Komisjon lõpetas menetluse 18.06.2025.

5) Rikkumismenetlus 2020/0169 (MKM) – lõpetatud

Direktiiv 2018/131, millega rakendatakse Euroopa Ühenduse Reederite Ühingu ja Euroopa Liidu Transporditöötajate Ametiühingute Liidu sõlmitud kokkulepet muuta direktiivi 2009/13 kooskõlas 2006. aasta meretöönormide konventsiooni 2014. aasta muudatustega, mille Rahvusvaheline Töökonverents kiitis heaks 11.06.2014. Eesti vastas, et direktiiv on üle võetud meretöö seaduse ja meresõiduohutuse seaduse muutmise seadusega, majandus- ja taristuministri 10.03.2020. aasta määrusega nr 4 „Majandus- ja taristuministri 07.11.2014. aasta määruse nr 95 „Meretöötunnistuse, meretöönõuetele vastavuse deklaratsiooni, ajutise meretöötunnistuse ja kalandustöötunnistuse vorm“ muutmine“ ning majandus- ja taristuministri 03.08.2020. aasta määrusega nr 46 „Tagatise piisavuse hindamise ja suuruse arvutamise põhimõtted“. Eesti teavitas komisjoni täielikust ülevõtmisest 12.08.2020.

Komisjon lõpetas menetluse 17.07.2025.

6) Rikkumismenetlus 2023/0206 (KLIM) – lõpetatud

Direktiiv 2021/1187, millega tõhustatakse üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) väljaarendamise edendamiseks võetavaid meetmeid. Eesti andis komisjonile teada, et direktiiv on sisuliselt üle võetud. Täielikust ülevõtmisest oli puudu ainult ehitusseadustiku normitehnilise märkuse täiendamine viitega direktiivile. Normitehnilist märkust täiendati ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seadusega, mis jõustus 11.06.2024.

Komisjon lõpetas menetluse 17.07.2025.

7) Rikkumismenetlus 2023/2076 (JDM) – lõpetatud

Direktiiv 2016/800, mis käsitleb kahtlustatavate või süüdistatavate laste menetluslikke tagatise kriminaalmenetluses. Eesti vastas, et direktiiv on üle võetud kriminaalmenetluse seadustiku ja vangistusseadusega ning et sellest on komisjoni teavitatud.

Komisjon lõpetas menetluse 08.10.2025.

8) Rikkumismenetlus 2023/0011 (JDM) – lõpetatud

Direktiiv 2020/1828, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks täiendatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikku ja tarbijakaitseseadust. Lisaks muudetakse finantsinspektsiooni seadust, täitemenetluse seadustikku, isikuandmete kaitse seadust, riigilõivuseadust, tsiviilseadustiku üldosa seadust ning võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seadust. Kollektiivse esindushagi menetluse loomiseks vajalik seadus võeti Riigikogus vastu 18.12.2024.

Komisjon lõpetas menetluse 08.10.2025.

9) Rikkumismenetlus 2024/0036 (RAM) – lõpetatud

Direktiiv 2021/2167 krediidihaldajate ja krediidiostjate kohta. Eesti vastas, et direktiiv võetakse üle krediidiinkassode ja -ostjate seadusega. Seadus jõustus 14.07.2024.

Komisjon lõpetas menetluse 21.11.2025.

10) Rikkumismenetlus 2023/0208 (SOM) – lõpetatud

Direktiiv 2022/2100 seoses teatavate erandite tühistamisega kuumutatud tubakatoodete puhul. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks koostati tubakaseaduse muutmise seaduse eelnõu. Seadus võeti Riigikogus vastu 23.04.2025 ja jõustus 31.01.2026.

Komisjon lõpetas menetluse 21.11.2025.

11) Rikkumismenetlus 2021/0112 (JDM) – lõpetatud

Direktiiv 2019/1, mille eesmärk on anda liikmesriikide konkurentsiasutustele volitused, et tulemuslikumalt tagada konkurentsionormide täitmine ja et tagada siseturu nõuetekohane

toimimine. Euroopa Komisjon esitas 18.09.2023 Eesti vastu EK-le hagi, mis registreeriti numbriga C-577/23. Täpsemalt saab kohtumenetluse kohta lugeda lk 6.

Komisjon lõpetas menetluse 11.12.2025.

12) Rikkumismenetlus 2023/2013 (MKM) – lõpetatud

Direktiiv 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta. Eesti vastas, et direktiiv on üle võetud peamiselt toodete ja teenuste ligipääsetavuse seaduse ning toote nõuetele vastavuse seadusega. Eesti tunnistas siiski, et ta ei ole komisjoni Eesti riigisisestest meetmetest piisavalt täpselt teavitanud. Eesti saatis 18.06.2023 komisjonile uue teavituse selle kohta, milliste riigisiseste õigusnormidega on direktiivi sätteid riigisisesse õigusesse üle võetud, ja 30.04.2025 edastasime komisjonile täiendatud vastavustabeli.

Komisjon lõpetas menetluse 11.12.2025.

13) Rikkumismenetlus 2024/0037 (RAM) – lõpetatud

Direktiiv 2022/2523 hargmaiste ettevõtete kontsernide ja suurte riigisiseste kontsernide ülemaailmse madalaima maksustamistaseme tagamise kohta liidus. Eesti vastas, et direktiivi ülevõtmiseks muudetakse tulumaksuseadust. Direktiivist tulenevaid kohustusi peavad kontsernid täitma alles aastal 2026. Maksualase teabevahetuse seaduse, maksukorralduse seaduse ja tulumaksuseaduse täiendamise seadus jõustus 12.05.2024.

Komisjon lõpetas menetluse 11.12.2025.

2.2. SISULISED RIKKUMISMENETLUSED

2.2.1. Pooleliolevad sisulised rikkumismenetlused (21)

1) Rikkumismenetlus 2011/2011 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 15.03.2011. aasta ametlikus kirjas, et Eesti Vabariigi valitsuse ja Venemaa Föderatsiooni valitsuse vahelise lennunduskokkuleppega Venemaa Föderatsiooni suhtes rahvusvahelisi kohustusi võttes ja neid jätkuvalt kehtivaks tunnistades ei ole Eesti täitnud EL-i õigusest tulenevaid kohustusi. Eesti tunnistas vastuses vajadust viia lennunduskokkulepe vastavusse EL-i õigusega. Ukraina sõja tõttu ei ole praegu lennunduslepingu muutmisega seotud läbirääkimiste küsimus aktuaalne. Nii nagu eelnevatel aastatel, ei olnud selles rikkumismenetluses ka 2025. aastal edasiminekut.

2) Rikkumismenetlus 2022/2002 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 26.01.2023. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 92/43 (looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta) artikli 4 lõikest 4 („Alapõhised kaitse-eesmärgid“) ja artiklist 6 („Vajalikud kaitsemeetmed“) tulenevaid kohustusi. Eesti vastas, et ta nõustub osaliselt komisjoni etteheidetega. Puuduste kõrvaldamiseks muudetakse 2024. aastal looduskaitse seadust, täiendatakse hiljemalt 2025. aasta lõpuks alapõhiseid kaitse-eeskirju ja uuendatakse Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. aasta korraldust „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“. Lisaks kinnitatakse

kaitse-eesmärgid ja -meetmed nende Natura 2000 alade kohta, kus puuduvad kaitsekorralduskavad, ning uuendatakse ka olemasolevaid kaitsekorralduskavasid. Looduskaitseseaduse, jahiseaduse ja riigivaraseaduse muutmise seadus on Riigikogus läbinud 14.05.2025 esimese lugemise.

3) Rikkumismenetlus 2023/2146 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 16.11.2023. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2008/98 (mis käsitleb jäätmeid) teatavaid sätteid. Komisjon esitas Eestile 13 etteheidet, mis puudutasid laiendatud tootjavastutuse süsteeme, kohaldamisala, kulusid, kulutõhusust, rakendussätteid, kaugmüügi terminit, korrapäraseid arutelusid sidusrühmadega, toidujäätmete tekkimise vältimist ja selle jälgimist, prügi tekkimise ennetamist, korduskasutuse jälgimist, jäätmerajatiste planeerimist ning tõendite esitamist jäätmekäitlustoimingute kohta. Eesti ei nõustunud komisjoniga ja vastas, et kõik need direktiivi sätted on Eesti õiguskorda täielikult üle võetud.

4) Rikkumismenetlus 2023/2180 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 07.02.2024. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud ja kohaldanud direktiivi 2010/75 (tööstusheidete direktiiv) ning direktiivi 91/271 (asulareovee direktiiv). Eesti vastas, et nõustub osaliselt komisjoni etteheidetega. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti muuta ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seadust, keskkonnaministri 23.10.2019. aasta määrust nr 56 „Keskkonnaloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnaloa taotluse ja loa andmekoosseis” ning keskkonnaministri 17.12.2019. aasta määrust nr 73 „Keskkonnakompleksloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnakompleksloa taotluse ja loa andmekoosseis“. Tööstusheite direktiivi ülevõtmiseks vajalikud tööstusheite seaduse muudatused jõustusid 01.09.2025.

5) Rikkumismenetlus 2024/2123 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 25.07.2024. aasta ametlikus kirjas, et kuna Eesti ei ole saavutanud elektroonikaromude minimaalset kogumise määra, siis ei ole Eesti täitnud kohustusi, mis tulenevad direktiivist 2012/19 elektroonikaromude kohta. Eesti vastas, et nõustub komisjoni etteheidetega. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti muuta jäätmeseadust, Vabariigi Valitsuse 20.04.2009. aasta määrust nr 65 „Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad“ (elektroonikaromude kogumise määrus) ning Vabariigi Valitsuse 28.02.2019. aasta määrust nr 13 „Probleemtooteregistri põhimäärus“. Lisaks lubas Eesti jätkata tegevusi, mis kasvatavad üldsuse keskkonnateadlikkust. Jäätmeseaduse muudatused jõustusid 10.01.2025.

6) Rikkumismenetlus 2024/2087 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 25.07.2024. aasta ametlikus kirjas, et Eesti võib olla rikkunud oma kohustusi seoses lennuliikluse korraldamisega ühtses Euroopa taevas (määrused 549/2004 ja 550/2004 ning rakendusmäärus 2019/317). Eesti vastas, et ei nõustu komisjoni etteheidetega. Eesti selgitas, et tagab kõigi kulude täpse jaotamise kooskõlas nimetatud määrustega ning et Eesti stimuleerimiskavad on asjakohased ja vastavad kõigile EL-i eeskirjadele.

7) Rikkumismenetlus 2024/2278 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 12.03.2025. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi (EL) 2015/2193 keskmise võimsusega põletusseadmetest õhku eralduvate teatavate saasteainete heite piiramise kohta. Eesti vastas, et nõustub komisjoni etteheidetega osaliselt, välja töötamisel on atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu.

8) Rikkumismenetlus 2025/2024 (SIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 07.05.2025. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi (EL) 2021/555 relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta ning komisjoni rakendusdirektiivi (EL) 2019/69, millega nähakse ette hoiatus- ja signaalrelvade tehnilised nõuded. Eesti vastas, et nõustub komisjoni etteheidetega osaliselt, puuduste kõrvaldamiseks täiendame siseministri 21.03.2019. aasta määrust nr 13 „Tehnilised nõuded hoiatus- ja signaalrelvadele ning akustilistele relvadele“.

9) Rikkumismenetlus 2025/2101 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 17.07.2025. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta. Eesti vastas, et nõustub komisjoni etteheidetega osaliselt. Eesti lubas puuduste kõrvaldamiseks muuta pakendiseadust. Riigikogu võttis vajalikud pakendiseaduse muudatused vastu 09.12.2025.

10) Rikkumismenetlus 2025/2114 (KLIM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 17.07.2025. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud määrusest (EL) 2024/1787, milles käsitletakse metaaniheite vähendamist energeetikasektoris, tulenevaid kohustusi. Eesti nõustus komisjoni etteheitega ja selgitas, et määrusega ette nähtud pädeva asutuse määramiseks koostatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu.

11) Rikkumismenetlus 2025/2122 (SOM) – ametliku kirja staadiumis

Komisjon leidis 08.10.2025. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi (EL) 2020/2184 olmevee kvaliteedi kohta. Eesti vastas, et nõustub komisjoni etteheidetega osaliselt. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti muuta veeseadust ning keskkonnaseadustiku üldosa seadust või avaliku teabe seadust. Samuti lubas Eesti täiendada sotsiaalministri 24.09.2019. aasta määrust nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ja analüüsimeetodid ning tarbijale teabe esitamise nõuded“ ning keskkonnaministri 14.04.2023. aasta määrust nr 23 „Joogiveehaarde valgala ja toiteala riskihindamise ja -juhtimise nõuded“.

12) Rikkumismenetlus 2018/2028 (KLIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon leidis 18.05.2018. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei täida direktiivist 2011/170 (millega luuakse ühenduse raamistik kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete vastutustundlikuks ja ohutuks käitlemiseks) tulenevaid kohustusi. Komisjoni etteheited puudutasid riikliku raamistiku rahaliste vahendite olemasolu ja riikliku programmi sisu nõuete ebakorrektselt kajastamist Eesti kasutatud tuumkütuse ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise riiklikus programmis, mis hõlmab 35 aasta tegevust kuni aastani 2050.

Eesti nõustus, et riiklikus programmis ei ole üldkulude hindamisel komisjoni viidatud kulusid kajastatud ja puudub asjakohane detailne rahastamiskava koos ajakavaga. Direktiivi nõuete täitmiseks täiendatakse riiklikku programmi üldkulude hinnanguga ning lisatakse dokumendid

olemasolevate rahaliste garantiide kohta ja ajakavas ettenähtud tegevuste kulude katmiseks vajalike vahendite planeerimise kohta. Samuti nõustus Eesti, et riikliku programmi sisus on puudusi. Direktiivi nõude täitmiseks täiendatakse riiklikku programmi tulemusnäitajatega, mis võimaldavad hinnata tegevuste elluviimist, samuti ajakohastatakse asjaomast tabelit kulude ajalise profiili osas.

19.08.2022 saatis komisjon põhjendatud arvamuse, sest Eesti ei ole direktiivi nõudeid endiselt õigesti kohaldanud. Eesti nõustus komisjoni etteheidetega ja lubas 2023. aasta esimeses kvartalis riiklikku programmi uuendada. Lisaks selgitas Eesti, et alustatud on radioaktiivsete jäätmete lõppladustuspaiga teekaardi loomist. Eesti teavitas, et kiirgusseaduse muudatused jõustusid 18.07.2025 ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise riiklik tegevuskava on uuendatud.

13) Rikkumismenetlus 2020/2117 (MKM, SIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon leidis 14.05.2020. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud direktiivist 2012/18 (ohtlike ainetega seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise ning nõukogu direktiivi 96/82 muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta) tulenevaid kohustusi. Komisjon esitas Eestile 53 etteheidet. Eesti nõustus 7 ja ei nõustunud 46 komisjoni etteheitega. Puuduste kõrvaldamiseks vajalikud kemikaalseaduse muudatused jõustusid 01.01.2021. Ka majandus- ja taristuministri 01.06.2016. aasta määruse nr 18 „Nõuded ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte kohustuslikele dokumentidele ja nende koostamisele ning avalikkusele edastatavale teabele ja õnnetusest teavitamisele“ vajalikud muudatused jõustusid 01.01.2021. Lisaks tehti mitmed uuendused Päästeameti peadirektori 27.07.2020. aasta käskkirja nr 161 „Ettevõttevälise hädaolukorra lahendamise plaaniga seotud nõuded“.

16.12.2024 saatis komisjon põhjendatud arvamuse, milles leidis, et Eesti ei ole endiselt nõuetekohaselt üle võtnud mitmeid direktiivi sätteid. Komisjon esitas Eestile 9 etteheidet. Eesti vastas, et muudab puuduste kõrvaldamiseks kemikaalseadust ning majandus- ja taristuministri 02.02.2016. aasta määrust nr 10 „Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskogus ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord“. Majandus- ja taristuministri määruse nr 10 muudatus jõustus 06.09.2025. Kemikaalseaduse muutmise seadus jõustus 13.12.2025.

14) Rikkumismenetlus 2016/2048 (JDM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon leidis 30.10.2020. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud nõukogu raamotsust 2008/913/JSK (teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega). Eesti komisjoni etteheidetega ei nõustunud.

26.01.2023 saatis komisjon täiendava ametliku kirja, milles ta leidis jätkuvalt, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud raamotsuse artikli 1 lõike 1 punkte c ja d ning artikli 1 lõike 1 punkti a koostoimes artikli 1 lõikega 2. Eesti ei nõustunud täielikult komisjoni kriitikaga kehtiva õiguse ja raamotsuse vastuolude kohta. Siiski lubas Eesti mõistliku aja jooksul vaenu õhutamise süüteo koosseisu täpsustada, tagamaks, et koosseis vastab selgemalt raamotsuses sätestatule.

03.10.2024 saatis komisjon põhjendatud arvamuse, milles ta leidis endiselt, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud raamotsuse artikli 1 lõike 1 punkti a koostoimes artikli 1 lõikega 2, artikli 1 lõike 1 punkte c ja d, artikli 3 lõiget 2 ning artiklit 4. Eesti nõustus komisjoni etteheidetega

ja lubas muuta vastavalt karistusseadustiku § 151 lõikeid 1 ja 2 ning § 58 lõiget 1, kriminaalmenetluse seadustikku ning väärteomenetluse seadustikku.

Karistusseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse (vaenu õhutamise ja vaenumotiiviga kuriteod) eelnõu on 15.12.2025 saadetud teistele ministeeriumidele kooskõlastamiseks.

15) Rikkumismenetlus 2021/2055 (JDM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon leidis 09.06.2021. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2013/40 (milles käsitletakse infosüsteemide vastu suunatud ründeid). Komisjoni hinnangul on kahele direktiivi artiklile vastavad karistusseadustikus sätestatud kuriteokoosseisud liiga kitsad. Eesti ei nõustunud komisjoni etteheidetega ja selgitas, et direktiiv on karistusseadustiku vastavate sätetega korrektselt üle võetud.

21.11.2025 saatis komisjon põhjendatud arvamuse, milles leidis, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2013/40 artiklit 7. Eesti nõustus komisjoni etteheitega. Puuduse kõrvaldamiseks tegi Eesti vajaliku muudatuse karistusseadustiku § 216¹ teksti, mis jõustus 01.01.2026.

16) Rikkumismenetlus 2020/2279 (JDM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon leidis 03.12.2020. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud raamotsust 2002/584/JSK (Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta). Komisjon esitas Eestile 11 etteheidet. Eesti nõustus 8 ja ei nõustunud 3 komisjoni etteheitega. Eesti vastas komisjonile, et ta muudab kriminaalmenetluse seadustiku sätteid, mis reguleerivad isiku loovutamist Euroopa vahistamismääruse alusel EL-i liikmesriigile. Kriminaalmenetluse seadustiku muudatused jõustusid 11.03.2023 Eesti teavitas nendest komisjoni 02.04.2023.

Komisjon saatis 01.06.2023 põhjendatud arvamuse, et Eesti ei ole siiani raamotsuse artikli 4a lõike 3 ning artiklite 18, 19 ja 21 ülevõtmismeetmetest teatanud. Samuti leidis komisjon, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud raamotsuse artikli 28 lõike 2 punkti c ja artikli 28 lõiget 3 („Isiku edasi loovutamine“). Eesti nõustus, et ta ei ole komisjoni kõikidest ülevõtmismeetmetest nõuetekohaselt teavitanud. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti muuta kriminaalmenetluse seadustiku vastavaid sätteid. Eesti ei nõustunud komisjoni etteheidetega raamotsuse artikli 28 ülevõtmise kohta. Eesti selgitas, et raamotsuse artikkel 28 on kriminaalmenetluse seadustiku vastavate sätetega nõuetekohaselt üle võetud.

17) Rikkumismenetlus 2021/4029 (KLIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon heitis 09.06.2021. aasta ametlikus kirjas Eestile ette direktiivi 92/43 (looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, edaspidi *elupaikade direktiiv*) ja direktiivi 2001/42 (teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta) mittenõuetekohast ülevõtmist ja kohaldamist. Komisjon ei olnud rahul, et Eesti õigussüsteemis ei rakendata täielikult EL-i õiguses sätestatud keskkonnamõju strateegilise hindamise nõudeid ja et Eesti õigusaktide kohaselt ei hinnata elupaikade direktiivi nõuete järgi mõju kavandatavale majandustegevusele (nt metsaraiele), mis võib negatiivselt mõjutada Natura 2000 loodusväärtusi. Eesti nõustus osaliselt komisjoni etteheidetega. Eelkõige mõõnisi Eesti, et puudujääke esineb

praktilises rakendamises ja selle tõhustamiseks tuleb seadusi muuta. Eesti lubas muuta looduskaitseseadust, mille tulemusena tekib võimalus eraldiseisvaks Natura hindamiseks.

Komisjon saatis 16.11.2023 põhjendatud arvamuse, milles ta leidis peamise etteheitekena, et Eesti ei hinda jätkuvalt elupaikade direktiivi nõuete kohaselt mõju kavandatavale majandustegevusele (nt metsaraiele), mis võib negatiivselt mõjutada Natura 2000 loodusväärtusi. Eesti vastas, et ta nõustub komisjoni etteheitega ja kavandab 2024. aastal esmalt halduspraktika, kuid ka seaduste muutmist, et tagada direktiivi nõuete täitmine. Looduskaitseseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (Natura hindamine) on 14.05.2025 läbinud Riigikogus esimese lugemise.

18) Rikkumismenetlus 2021/2135 (JDM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon leidis 12.11.2021. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2013/48 (mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses ning õigust lasta teavitada vabaduse võtmisest kolmandat isikut ja suhelda vabaduse võtmise ajal kolmandate isikute ja konsulaarasutustega). Komisjon esitas Eestile neli etteheidet. Komisjoni hinnangul ei ole Eesti nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi sätteid, mis käsitlevad kahtlustatava või süüdistatava õigust lasta kolmandat isikut vabaduse võtmisest teavitada ja õigust kaitsjale Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses. Eesti nõustus neljast etteheitest kahega. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti lisada koostatavasse süüteoamenetluselase rahvusvahelise koostöö seaduse eelnõusse vastava sätte. Lisaks lubas Eesti täiendada justiitsministri 14.07.2014. aasta määruse nr 22 „Õiguste deklaratsiooni näidisvormi kehtestamine“ lisa 2. Kuna nimetatud seaduse eelnõu koostamine takerdus, siis muudeti kriminaalmenetluse seadustikku. Need muudatused jõustusid 11.03.2023.

Komisjon saatis 14.07.2023 põhjendatud arvamuse, et Eesti ei ole direktiivi artikli 5 lõiget 3 (erandid õigusest lasta kolmandat isikut vabaduse võtmisest teavitada) ja artikli 10 lõikeid 3–5 (kahtlustatava ja süüdistatava õiguste kohaldamine Euroopa vahistamismäärusega seotud menetlustes) endiselt üle võtnud. Eesti vastas, et ta nõustub osaliselt komisjoni etteheidetega. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti veel kord muuta kriminaalmenetluse seadustiku vastavaid sätteid.

19) Rikkumismenetlus 2024/2058 (JDM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon leidis 23.05.2024. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole rakendanud kohustusi, mis on kehtestatud määrusega 2022/868 (andmehalduse määrus). Eesti vastas, et nõustub komisjoni etteheidetega. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti võtta vastu seaduse andmehalduse määruse riigisiseseks rakendamiseks (Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 2022/868 „Euroopa andmehalduse kohta“ rakendamise seadus).

Komisjon saatis 16.12.2024 põhjendatud arvamuse, milles leidis, et Eesti ei ole endiselt rakendanud määrusega 2022/868 kehtestatud kohustusi. Eesti vastas, et nõustub komisjoni etteheidetega. Eesti selgitas, et riigisiseste arutelude lõpptulemusena on koostatud seaduseelnõu. Seejärel esitas komisjon digivaldkonna õigusaktide muutmise paketi, mis sisaldas ka määruse 2022/868 muudatusi. See mõjutab puuduste kõrvaldamiseks koostatud seaduseelnõu sisu. Seetõttu ei ole Eesti komisjonile lubatud ajakavast kinni pidanud.

20) Rikkumismenetlus 2022/2171 (KLIM) – põhjendatud arvamuse staadiumis

Komisjon väitis 15.02.2023. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud kõiki EL-i õigusest tulenevaid tsiviillennunduse ohutusjärelevalve kohustusi. Eesti nõustus komisjoni etteheidetega ning mõõnis, et vastavalt EL-i Lennundusohutusameti juhtimissüsteemi standardiseerimisauditi tulemustele on vaja teha ameti tegevuses ja personalipoliitikas lisaümberkorraldusi, mis tagavad Eesti lennundusohutuse järelevalve pädeva asutuse eduka toimimise. Eesti teatas komisjonile planeeritavad tegevused ja nende ajakava.

Komisjon saatis 11.12.2025 põhjendatud arvamuse, milles leidis, et vaatamata jõupingutustele on jätkuvalt tagamata, et Eesti tsiviillennundusasutusel oleks oma ülesannete ja kohustuste täitmiseks piisav arv kvalifitseeritud töötajaid. Eesti vastas, et kohustuste täitmiseks on tagatud täiendavad eelarvelised vahendid.

21) Rikkumismenetlus 2012/2242 (SIM, VM) – kohtu staadiumis

Komisjon saatis 17.10.2014 Eestile põhjendatud arvamuse, mille järgi ei ole Eesti õiguses ette nähtud süsteemi, millega rakendatakse viisaeeskirjast tulenevat kohustust tagada õigus kohtus vaidlustada viisa andmisest keeldumine, selle tühistamine või kehtetuks tunnistamine kooskõlas EL-i õigusega, eelkõige viisaeeskirjaga. Eesti vastas komisjonile, et kuivõrd viisa väljastamise menetluses on kohtuliku kontrolli õigus igal juhul piiratud, siis tagab Eestis kehtestatud vaidmenetlus edasikaebamise korra, mis on kooskõlas viisaeeskirjaga, EL-i lepingu artikliga 19 ja EL-i põhiõiguste harta artikliga 47. Seega oli Eesti arvates välismaalaste seaduses kehtestatud süsteem, mille kohaselt ei ole viisa andmisest keeldumise, selle tühistamise või kehtetuks tunnistamise otsuse vaidlustamisel ette nähtud kohtusse pöördumise õigust, kooskõlas EL-i õigusega. Eesti rikkumismenetlus oli peatatud kuni otsuseni kohtuasjas C-403/16 El Hassani.

EK leidis 13.12.2017. aasta otsuses C-403/16 erinevalt Eestist, et liidu õigus kohustab liikmesriike ette nägema viisa andmisest keeldumise otsuste vaidlustamise menetluse, mis peab teatavas menetlusstaadiumis tagama kohtus vaidlustamise võimaluse. Menetluse üksikasjalikud eeskirjad tuleb kehtestada iga liikmesriigi õiguskorras, järgides võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtet.

21.12.2017 saatis komisjon Eestile kirja, milles ta palus edastada Eesti seaduse muudatused, millega viiakse Eesti seadus kooskõlla EK otsusega. 2018–2023. aastal pidas Eesti jätkuvalt komisjoniga kirjavahetust välismaalaste seaduse muudatuste sisu ja vastuvõtmise ajakava teemal.

02.10.2024 tegi komisjon otsuse pöörduda hagiga EK-sse. Eesti teatas, et 18.07.2025 jõustus välismaalaste seaduse, halduskohtumenetluse seaduse ja riigilõivu seaduse muutmise seadus. Kohtumenetlus on pooleli.

2.2.2. Lõpetatud sisulised rikkumismenetlused (4)

1) Rikkumismenetlus 2019/2109 (KLIM) – lõpetatud

Komisjon leidis 26.07.2019. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamist käsitlevat direktiivi 2011/92. Komisjon esitas Eestile 14 etteheidet. Eesti nõustus osaliselt komisjoni kahe etteheitega. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti muuta Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. aasta määrust nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang,

täpsustatud loetelu“. 25.09.2020 jõustus valitsuse määruse nr 224 muudatus, mille kohaselt tuleb anda eelhindang tegevustele, mis hõlmavad loodusliku rohumaa muutmist haritavaks maaks, kui maa-ala suurus on vähemalt 200 ha.

Komisjon leidis 29.09.2022. aasta täiendavas ametlikus kirjas, et Eesti ei ole endiselt täielikult üle võtnud direktiivis 2011/92 seatud nõuet teha kindlaks, kas keskkonnamõju tuleb hinnata selliste projektide puhul, mis on seotud harimata maa või poollooduslike alade kasutamisega intensiivpõllunduseks. Eesti nõustus komisjoni etteheitega. Eesti vastas, et koostab direktiivi nõuetekohaseks ülevõtmiseks vajalikud seadusemuudatuste eelnõud.

19.04.2023 saatis komisjon põhjendatud arvamuse, et kuigi paljud selle rikkumismenetluse raames varem tõstatatud küsimused on nüüdseks rahuldavalt lahendatud, ei nähtu Eesti õigusaktidest, et direktiivi täielik kohaldamine oleks tagatud piisavalt selgelt ja täpselt. Eesti vastas komisjonile, et ta koostab direktiivi nõuetekohaseks ülevõtmiseks vajalikud seadusemuudatuste eelnõud. Keskkonnaministri 16.08.2017. aasta määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustavad nõuded“ muudatused jõustusid 22.12.2023, Vabariigi Valitsuse 29.08.2005. aasta määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ muudatused jõustusid 30.03.2024 ning Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse muudatused jõustusid 20.10.2024.

Komisjon lõpetas rikkumismenetluse 12.02.2025.

2) Rikkumismenetlus 2024/2257 (KLIM) – lõpetatud

Komisjon leidis 14.11.2024. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud määrusest 2018/1999 (milles käsitletakse energialiidu ja kliimateetmete juhtimist) tulenevat kohustust esitada komisjonile hiljemalt 30.06.2024 riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versioon. Eesti nõustus komisjoni etteheitega ja lubas esitada riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni komisjonile 2025. aasta esimesel poolel.

12.03.2025 saatis komisjon põhjendatud arvamuse, milles leidis, et Eesti ei ole endiselt esitanud energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni. Eesti nõustus ja lubas taas esitada riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni komisjonile 2025. aasta esimesel poolel. Eesti riikliku energia- ja kliimakava aastani 2030 ajakohastatud versiooni kiitis Vabariigi Valitsus heaks 05.06.2025. Eesti esitas seejärel riikliku energia- ja kliimakava ajakohastatud versiooni komisjonile.

Komisjon lõpetas rikkumismenetluse 08.10.2025.

3) Rikkumismenetlus 2023/2020 (SIM) – lõpetatud

Komisjon leidis 19.04.2023. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2014/36 (kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatena riiki sisenemise ja seal viibimise tingimuste kohta). Komisjon esitas Eestile üheksa etteheidet. Eesti vastas, et ta nõustub neist kahega ja ei nõustu seitsmega. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti muuta välismaalaste seadust.

Komisjon lõpetas rikkumismenetluse 08.10.2025.

4) Rikkumismenetlus 2022/2134 (KLIM) – lõpetatud

Komisjon leidis 26.01.2023. aasta ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi (EL) 2015/1480, millega muudetakse direktiivide 2004/107 ja 2008/50 mitut lisa, mis käsitlevad välisõhu kvaliteedi hindamisega seotud standardmeetodeid, andmete valideerimist ning proovivõtukohtade paiknemist. Eesti vastas, et ta ei nõustu komisjoni kuue etteheitega ja osaliselt nõustub komisjoni ühe etteheitega. Puuduste kõrvaldamiseks lubas Eesti muuta keskkonnaministri 27.12.2016. aasta määrust nr 84 „Õhukvaliteedi hindamise kord“. Määruse muudatused jõustusid 14.04.2023.

Komisjon lõpetas rikkumismenetluse 21.11.2025.

III OSA

ÜLEVADE THEMIS DIALOGUE’i PÄRINGUTEST

THEMIS Dialogue (varasem EU Pilot) on komisjoni andmebaas, millega Eesti ühines 2010. aastal. Andmebaasi eesmärk on menetleda kiiremini ja tõhusamalt liikmesriikidele esitatavaid kaebusi ja päringuid ning lahendada EL-i õiguse rikkumisi võimalikult varases staadiumis. Tegemist ei ole veel rikkumismenetlusega, vaid sellele eelneva Eesti ja komisjoni dialoogiga. THEMIS Dialogue’i andmebaasi kaudu edastab komisjon liikmesriikidele kodanike kaebusi, päringuid ja enda küsimusi. Juhul kui liikmesriik ei suuda THEMIS Dialogue’i käigus komisjonile näidata või komisjoni veenda, et rikkumist tegelikult ei ole või et see on kõrvaldatud, algatab komisjon liikmesriigi suhtes rikkumismenetluse.

31.12.2025. aasta seisuga oli Eesti suhtes avatud 14 THEMIS Dialogue’i päringut (2024. aastal 12 päringut). Aasta jooksul lõpetati Eesti suhtes 8 THEMIS Dialogue’i päringut.

Vastavalt komisjoni 2022. aasta oktoobri teatisele⁵ kasutab komisjon THEMIS Dialogue’i päringut, kui võib arvata, et vastavus EL-i normidele õnnestuks saavutada sel viisil kiiremini kui ametliku rikkumismenetluse puhul. Samuti võib see komisjoni hinnangul osutada kasulikuks siis, kui käsitletavad küsimused on tehnilist laadi või kui komisjon soovib koguda hindamiseks vajalikku faktilist ja õiguslikku teavet. THEMIS Dialogue’i päringut ei kasuta komisjon juhul, kui rikkumine on hästi tõendatud, ilmne või liikmesriik on seda ise tunnistanud, samuti ei kasutata seda tundlikumates küsimustes, mille puhul ei pruugi tehnilisel tasandil peetavad arutelud eduka tulemuseni viia. Eelnevast tulenevalt on komisjoni praktika päringute kasutamisel olnud muutlik. Kui veel 2016. aastal algatati Eesti suhtes koguni 23 uut päringut, siis 2024. aastal oli neid vaid 4 ja 2025. aastal 10.

Kuna THEMIS Dialogue’i päringute puhul on rikkumismenetlustega võrreldes tegu pigem mitteformaalsemas vormis suhtlusega, on alljärgnevalt välja toodud vaid 2025. aastal algatatud päringud. Statistika THEMIS Dialogue’i päringute kohta on esitatud ülevaate IV osas.

⁵ Komisjoni 13. oktoobri 2022. aasta [teatis](#) Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi õiguse täitmine ja poliitika tulemuslikkus“, COM/2022/518 final.

2025. aastal algatatud THEMIS Dialogue'i päringud

Päring DLGE(2025)10826 (RAM) – puudutab direktiivi (EL) 2019/2034 (investeeringusühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalve) ülevõtmist Eesti õigusesse. Eesti vastas komisjonile 21.04.2025.

Päring DLGE(2025)10835 (KLIM) – puudutab määruse (EL) 2024/1787 (metaaniheite vähendamine energeetikasektoris) artikli 4 lõikes 1 sätestatud aruandluskohustuse täitmata jätmist. Eesti esitas selgitused komisjonile 21.04.2025.

Päring DLGE(2025)10900 (RAM) – puudutab direktiivi 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta (MiFID II) ja komisjoni delegeeritud direktiivi (EL) 2017/593, millega täiendatakse direktiivi 2014/65/EL, ülevõtmist Eesti õigusesse. Eesti vastas komisjonile 23.05.2025.

Päring DLGE(2025)10870 (RAM) – puudutab teabe esitamisest loobumise õiguse kohaldamise ulatust Eesti õigusaktides, millega võetakse üle halduskoostöö direktiivi artikli 8ab lõige 5 (mis kehtestati direktiiviga (EL) 2018/822 ja mida hiljem muudeti direktiiviga (EL) 2023/2226). Eesti esitas selgitused komisjonile 02.07.2025.

Päring DLGE(2025)10984 (RAM) – puudutab Eestis kehtestatud auto registreerimistasu kooskõla EL-i toimimise lepingu artikliga 110. Eesti vastas komisjonile 19.09.2025.

Päring DLGE(2025)11020 (KLIM) – puudutab määrusest (EL) 2019/941 (ohuvalmidus elektrisektoris) tuleneva ohuvalmiduskava esitamise kohustuse täitmata jätmist. Eesti vastas komisjonile 26.09.2025.

Päring DLGE(2025)11030 (RAM) – puudutab määrusest (EL, Euratom) nr 883/2013 (Euroopa Pettusevastase Ameti (OLAF) juurdlsused) tulenevate kohustuste võimalikku rikkumist. Eesti esitas selgitused komisjonile 08.10.2025.

Päring DLGE(2025)11092 (RAM) – puudutab direktiivi (EL) 2021/2101, millega muudetakse direktiivi 2013/34/EL seoses tulumaksualase teabe avalikustamisega teatavate ettevõtjate ja filiaalide poolt, ülevõtmist Eesti õigusesse. Eesti vastas komisjonile 22.12.2025.

Päring DLGE(2025)11084 (RAM) – puudutab direktiivi (EL) 2021/2167, krediidihaldajate ja krediidiostjate kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2014/17/EL, ülevõtmist Eesti õigusesse. Eesti vastas komisjonile 06.01.2026.

Päring DLGE(2025)11049 (RAM) – puudutab direktiivi (EL) 2017/828, millega muudetakse direktiivi 2007/36/EÜ seoses aktsionäride pikaajalise kaasamise soodustamisega, ülevõtmist Eesti õigusesse. Komisjonile vastamise tähtpäev on 23.02.2026.

IV OSA STATISTIKA

4.1. Statistika Eesti osalemise kohta ELK menetlustes

Eesti osalusega uued menetlused EK-s, Üldkohtus ja EFTA kohtus 2021–2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Eelotsused	11	12	14	13	9
Otsesed kaebused, sh apellatsioonid	1	1	2	0	1
Menetlusse astumine	13	7	8	4	5
Arvamused	0	0	0	1	0
EFTA kohus	0	0	0	1	0
Kokku:	25	20	24	19	15

Tabelis esitatud statistika on koostatud selle põhjal, mis aastal on Eesti oma **seisukoha esitanud**.

Otsesed hagid, mis on pooleli 31.12.2025. aasta seisuga või lõpetati 2025. aasta jooksul

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-577/23	Euroopa Komisjon vs. Eesti	Kohtuotsus 23.01.2025
C-154/23	Euroopa Komisjon vs. Eesti	Kohtuotsus 06.03.2025
C-57/25	Euroopa Komisjon vs. Eesti	Kirjaliku menetluse lõpetamine 08.07.2025

Kohtuasjad, milles Eesti on menetlusse astunud ja mis on pooleli 31.12.2025. aasta seisuga või lõpetati 2025. aasta jooksul

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
T-307/22	A2B Connect jt vs. Euroopa Liidu Nõukogu	Kohtuotsus 26.03.2025
C-769/22	Euroopa Komisjon vs. Ungari	Kohtujuristi ettepanek 05.06.2025
C-440/24 P	Läti apellatsioonkaebus Üldkohtu otsuse peale kohtuasjas T-301/22: Aven vs. nõukogu	Kohtujuristi ettepanek 30.10.2025

C-441/24 P	Läti apellatsioonkaebus Üldkohtu otsuse peale kohtuasjas T-304/22: Fridman vs. nõukogu	Kohtujuristi ettepanek 30.10.2025
C-486/24	Ungari vs. Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu	Kirjaliku menetluse lõpetamine 07.09.2025
T-457/24	Ungari vs. Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu komitee	Kirjaliku menetluse lõpetamine 07.11.2025
C-829/24	Euroopa Komisjon vs. Ungari	Kohtujuristi ettepanek 12.02.2026
T-271/25	Laliya Shipping vs. Euroopa Liidu Nõukogu	Menetlusse astujate seisukohad 18.12.2025
T-452/25	Ungari vs. Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa rahutagamisrahastu	Info menetluse peatamise kohta 09.10.2025
C-560/25	Euroopa Parlament vs. Euroopa Liidu Nõukogu	Eesti menetlusse astumise taotlus 13.11.2025
T-621/25	De Capitani vs. Euroopa Komisjon	Eesti menetlusse astumise taotlus 16.12.2025

Eelotsusemenetlused, milles Eesti on esitanud seisukoha ja mis on pooleli 31.12.2025. aasta seisuga või lõpetati 2025. aasta jooksul

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-241/22	DX (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	Kohtuasja registrist kustutamise määrus 03.04.2025
C-247/23	Deldits (eelotsust taotlev kohus: Ungari)	Kohtuotsus 13.03.2025
C-517/23	Apothekerkammer Nordrhein (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	Kohtuotsus 27.02.2025
C-635/23	WBS GmbH (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	Kohtuotsus 10.07.2025
C-629/23	Eesti Suurkiskjad (eelotsust taotlev kohus: Eesti, Riigikohus)	Kohtuotsus 12.06.2025
C-745/23	Alenopik (eelotsust taotlev kohus: Eesti, Riigikohus)	Kohtuotsus 30.04.2025
C-784/23	Voore Mets ja Lemeks Põlva (eelotsust taotlev kohus: Eesti, Riigikohus)	Kohtuotsus 01.08.2025
C-84/24	EM SYSTEM (eelotsust taotlev kohus: Leedu)	Kohtujuristi ettepanek 03.07.2025
C-118/24	Laboratoires Eurogenerics ja Theramex France (eelotsust taotlev kohus: Prantsusmaa)	Kohtujuristi ettepanek 23.10.2025
C-219/24	Tallinna linn (eelotsust taotlev kohus: Eesti, Riigikohus)	Kohtuotsus 12.06.2025

C-282/24	Polismyndigheten (eelotsust taotlev kohus: Rootsi)	Kohtuotsus 16.10.2025
C-43/24	Shipov (eelotsust taotlev kohus: Bulgaaria)	Kohtujuristi ettepanek 04.09.2025
C-398/24	Pome (eelotsust taotlev kohus: Eesti, Riigikohus)	Kohtuotsus 30.10.2025
C-354/24	Elisa Eesti (eelotsust taotlev kohus: Eesti, Tallinna Halduskohus)	Kohtujuristi ettepanek 19.03.2026
C-438/24	Erakond Eestimaa Rohelised (eelotsust taotlev kohus: Eesti, Riigikohus)	Kohtujuristi ettepanek 13.11.2025
A-1/24	Arvamustaotlus A-1/24, esitas Euroopa Komisjon ELTL artikli 218 lõike 11 alusel (Omaani lennutranspordileping)	Kohtujuristi ettepanek 12.03.2026
C-589/24	Almirall (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	Kohtujuristi ettepanek 09.10.2025
C-568/24	Sof Medica (eelotsust taotlev kohus: Rumeenia)	Kirjalikud seisukohad 14.04.2025
C-661/24	Académie Fiscale e.a. (eelotsust taotlev kohus: Belgia)	Kirjalikud seisukohad 26.06.2025
C-802/24	Reibel (eelotsust taotlev kohus: Rootsi)	Kohtujuristi ettepanek 26.02.2026
C-67/25	Traugott Ickeroth (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	Kohtujuristi ettepanek 12.02.2026
C-222/25	Rahapesu Andmebüroo (eelotsust taotlev kohus: Eesti, Riigikohus)	Eesti suulise istungi korraldamise taotlus kohtule 03.11.2025
C-250/25	Like Company (eelotsust taotlev kohus: Ungari)	Kirjalikud seisukohad 10.10.2025
C-441/25	Agecop (eelotsust taotlev kohus: Portugal)	Eesti seisukoht kohtule 29.10.2025
C-519/25	American Free Enterprise Chamber of Commerce (eelotsust taotlev kohus: Belgia)	Eesti seisukoht kohtule 13.11.2025
C-592/25	Aroma Obst (eelotsust taotlev kohus: Austria)	Eesti seisukoht kohtule 22.12.2025

4.2. Statistika Eesti vastu algatatud rikkumismenetluste kohta

Rikkumismenetluste algatamine aastate kaupa 2021–2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Mitteõigeaegne ülevõtmine	22	6	11	11	13
Sisuline rikkumine	6	1	9	6	5
Kokku	28	7	20	17	18

Rikkumismenetluste lõpetamine aastate kaupa 2021–2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Mitteõigeaegne ülevõtmine	10	14	19	3	13
Sisuline rikkumine	8	1	7	6	4
Kokku	18	15	26	9	17

Pooleliolevad rikkumismenetlused ministeeriumide ja staadiumide kaupa 31.12.2025. aasta seisuga

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM	0	0	0
JUM	0	6	1
KLIM	16	8	0
KUM	0	0	0
MKM	1	1	0
REM	0	0	0
RAM	6	1	0
SIM	1	1	1
SOM	1	0	0
VM	0	0	0
Kokku	25	17	2

Pooleliolevad mitteõigeaegse ülevõtmise rikkumismenetlused 31.12.2025. aasta seisuga

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM	0	0	0
JDM	0	1	1
KLIM	7	5	0
KUM	0	0	0

MKM	1	0	0
REM	0	0	0
RAM	6	1	0
SIM	0	1	0
SOM	0	0	0
VM	0	0	0
Kokku	14	8	1

Pooleliolevad sisulised rikkumismenetlused 31.12.2025. aasta seisuga

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM	0	0	0
JUM	0	5	0
KLIM	9	3	0
KUM	0	0	0
MKM	0	1	0
REM	0	0	0
RAM	0	0	0
SIM	1	0	1
SOM	1	0	0
VM	0	0	0
Kokku	11	9	1

4.3. Statistika THEMIS Dialogue'i päringute kohta

THEMIS Dialogue'i päringute algatamine ja lõpetamine aastate kaupa 2021–2025

	2021	2022	2023	2024	2025
Algatatud THEMIS Dialogue'i päringud	8	8	9	4	10
Lõpetatud THEMIS Dialogue'i päringud	7	5	6	8	8

Kõik THEMIS Dialogue'i päringud ministeeriumide ja staadiumide kaupa 2010–2025

Ministeerium	Algatatud	Lõpetatud	Pooleliolevad
HTM	3	3	0
JUM	13	13	0
KLIM	43	42	1
KUM	1	1	0
MKM	65	64	1
REM	9	8	1

RAM	38	27	11
SIM	13	13	0
SOM	13	13	0
VM	3	3	0
Kokku	201	187	14